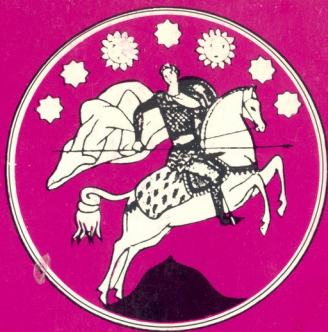

825
1991

I S S N. 0763 7247

გუგაბი

ქართული ეროვნული პოლიტიკისა და ლიტერატურის ორგანო

პერიოდი	№ 25	PARIS
<hr/>		
აგვისტო	1991	AO UT

ი მ ე ლ ს ა , დ ა ე ქ ვ ს ჯ ო რ ი ს

„ვუზაგის“ ამის წინა ნომერში ჩვენ ვწინასწარმეტყველებდით: ჯიუტი დიქტატორის სასტიკი დამარცხება გარდუვალია - თქვა. რასაკვირველია, ეს ეხებოდა სპარსეთის ყურის ომს და ერაყის დიქტატორ სადამ ჰუსეინს. მართლაც, ამერიკის შ. შტ. -ს სამხედრო ტექნიკამ იოლად და მალე გატეხა ერაყელთა სამხედრო წინააღმდეგობა. რუსებმა დიდი ყოყმანის შემდეგ დასავლეთთან ცივი ომის განახლება ვედარ გაბედეს, მოკავშირე ერაყის დიქტატორს აშკარად გვერდში ვერ ამოუდგენ, ამ უკანასკნელსაც სხვა აღარაფერი დარჩენოდა, გარდა იმისა, რომ გაეროს ულტიმატუმი მიედო და სამხედრო წინააღმდეგობა შეეწყვიტა. უცნაურ ომს უცნაური ზავი მოჰყვა: ამერიკა-მოკავშირეთა გამარჯვებული ჯარები დამარცხებულ ერაყის ტერიტორიაზე არ შეუშვეს, ერაყის პოლიტიკური ჩუობილება ხელშეუხებელი დასტოვეს და მით სადამ ჰუსეინს ნება მისცეს ისე ემოქმედნა როგორც გამარჯვებულს. ამერიკის შ. შტ. -ს მთავრობა ალბათ იმედოვნებდა, რომ სახალხო აჯანყება ან სამხედრო გადატრიალება ბოლოს მოუღებდა სადათ ჰუსეინის რეჟიმს. არ გამართლდა ეს ვარაუდი. ს. ჰუსეინზე ადრე ეგვიპტის პრეზიდენტ ნასერის მაგალითმა ცხადყო ერთპარტიული დიქტატურების სიმტკიცე. მართალია, ადგილი ჰქონდა ერაყის ქურობების და შიიტური აღმსარებლობის მოსახლეობის მღელვარებებსა და ლტოლვილობებს, მაგრამ ისინი საკმარისნი არ აღმოჩნდნენ სადამ ჰუსეინის დასამხობად და ჩვენ მოწმე ვართ თუ როგორი აზიური ცბიერებითა და ეწმაკობით იგერიებს ის მის შინაურ საქმეებში გაეროს სახელით ამერიკის მთავრობის ჩარევას.

აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს: ირანის ტირანული აითოლუბის რეჟიმის შიშით არავის არ აწყობს, რომ ერაყის ტე-

რიტორიაზე სამხედრო სიკალიერე წარმოიქმნეს, ანდა ისე დანაწილდეს: მეზობელ სახელმწიფოებიდან თავი ვეღარ დაცვას. ყველაფერი ეს წყალს ასხამს ს. ჰუსეინის წისკვილზე.

ერთადერთი პოზიტიური, რაც ომანის ყურის ომს მოყვა, ეს ისაა, რომ ამერიკის მთავრობამ მის შედეგად ახალი იმპულსი მიანიჭა ისრაელ-პალესტინის გაუთავებელი დავის მშვიდობიანი მოლაპარაკებით გადაწყვეტის საქმეს. გამიზნულ კონფერენციაში საბჭოთა დიპლომატიის ჩაბმას, როგორც მიუმხრობელ მხარეს, ეძლეოდა დიდი მნიშვნელობა. პრეზიდენტების უკანასკნელ შეხვედრაზე მოსკოვში (28 ივლისი-1 აგვისტო) ეს საკითხი არა ნაკლებად, ვიდრე სტრატეგიულ განიარაღების ხელშეკრულებაზე ხელის მოწერის, აინტერესებდათ მსოფლიო პრესის წარმომადგენლებს. ამერიკის პრეზიდენტმა დააკმაყოფილა მათი ცნობისმოყვარეობა. მან ჟურნალისტებს განუცხადა: პალესტინის საკითხის მოსაგვარებელი მომავალი კონფერენციის თანამომწვევი, ამერიკის შ. შტ.-ან ერთად, საბჭოთა კავშირიც იქნებაო.

ამრიგად, ამ შემოდგომაზე გაიმართება კონფერენცია არაბი პალესტინელებისა და ისრაელის სახელმწიფოს მშვიდობიანი თანაარსებობის პირებების დასადგენად. წინასწარ არაფრის თქმა არ შეიძლება კონფერენციის შედეგებზე. ვიმედოვნებთ, რომ გონიერება იზეიმებს და ისტორიით დატვირთული პალესტინის მიწა მშვიდობის, კეთილი თანამეზობლობის, თანამშრომლობის, შენებისა და სიუხვის ამქვეყნიურ სამოთხედ იქცევა კვლავაც.

გარდა არაბო-ისრაელის კრიზისისა, ამჟამად არსებობს დიდი იმედები, რომ ახლო მომავალში მშვიდობით გადაწყდებიან ისეთი მტკიცენეული რეგიონული კონფლიქტები როგორცაა: ავღანეთი, კამბოჯი, ანგოლა, სამხრეთი აფრიკა, ეთიოპია. ყველა ამ ქვეყნებში ჯერ კიდევ ცოტა ხნის წინად ძმათა შორის სისხლი იღვრებოდა. საომარ ხანძარს სულს უბერავდენ იქიდან საბჭოები, აქედან ამერიკა.

23019

ამჟამინდელ სამშვიდობო იმედებსაც ამ გუზინდელი მოქიპ-
 პეების ურთიერთ ნდობა და დაზავების სურვილი პირობებს.
 ბირთვული იარაღის აპოკალიფსით შეზინებული კაცობრიობა
 ერთს უფოვნად სინარულით ეგებება ამ მიმართების საჯარო
 გამოვლინებას, რაც ხელს უწყობს ამ პოლიტიკის შეუქცევა-
 ლობას. გვინდა თუ არ გვინდა, ხელს გვიწყობს თუ არ
 გვიწყობს ჩვენ ეს მხედველობაში უნდა მივიღოთ და ამ
 მდგომარეობას ანგარიში უნდა გაუწიოთ. ღიახაც უნდა ვეცა-
 ლოთ, რომ ამერიკის ძლიერი დემოკრატია თანაგრძნობით
 გაიმსკვალოს ჩვენი ეროვნული განთავისუფლების საქმისადმი,
 მაგრამ ჩვენ მას აუცილებელ პირობად არ უნდა წავუყუ-
 ნოთ, რომ მხარი დაგვიჭიროს. არც მისმა უარყოფითმა
 განწყობილებამ უნდა გაგვიტეხოს გული. ერთი წუთითაც არ
 უნდა დავივიწყოთ, რომ საქართველოს ეროვნული განთავისუფ-
 ლების საქმეში გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს თვით ქარ-
 თველ ხალხს, მის ერთს უფოვნებასა და სიმტკიცეს.

თუმცა არიან დღესაც იმპერიალიზმის შენიღებული მაგალი-
 თები, მაგრამ არ შეიძლება იმის უარყოფა, რომ კაცობრი-
 ბობამ დიდი პროგრესი განიცადა მცირე ერთა საერთაშორისო
 უფლებების დაცვის საქმეში. ერთი ერთი სახელმწიფოს
 უფლება არაორაზროვნადაა აღიარებული გაეროს წევრ სახელ-
 მწიფოებისა და მსოფლიო საზოგადოებრივი აზრის მიერ,
 მაგრამ დამოუკიდებლობის კანდიდატმა ხალხმა, საერთაშორისო
 მხარდაჭერისთვის, უნდა დაამტკიცოს, რომ იგი ქეშმართად
 ერთი თავისთავადი ერთა. არავითარი მეცნიერული თეორიით
 ამის დამტკიცება არ შეიძლება. იმისთვის, რომ მსოფლიომ
 ჩვენი დამოუკიდებლობის უფლება იწამოს, ჩვენს წიაღში
 არ უნდა აღმოჩნდეს მნიშვნელოვანი ჯგუფი რუსეთის ნების-
 მიერ შესახელმწიფოში საქართველოს დარჩენის მომხრეებისა
 და რუსეთის პოლიტიკურ სარბიელზე აღარ უნდა ჩანდენ
 ქართველები. ჩვენ ისედაც მცირერიცხოვანი ვართ, მთელი
 ქართული ენერგია საქართველოს სახელმწიფოებრივობის გან-
 მტკიცებასა და აღმშენებლობას უნდა მოხმარდეს. ამ სა-

საქართველოს
 პარლამენტის
 ეროვნული
 ცენტრი

კვებით დედის რძესთან ერთად უნდა იკვებებოდეს ყველა ჩვილი ქართველი.

ამერიკის პრეზიდენტის ახლანდელი ვიზიტი კრემლში მრავალ მხრივ საინტერესო გამოდგა. აქ ყველაზე უკეთ გამოჩნდა ამერიკის მთავრობის პოზიცია საბჭოთა სახელმწიფოს მომავალი ბედის მიმართ. გარდა მ. გორბაჩოვთან მოლაპარაკებისა და სტრატეგიული შეიარაღების, ე. წ. სტარტის შემზღვევად ხელშეკრულებაზე ხელის მოწერისა, ბ-ნმა ჯ. ბუშმა პირველ დღესვე ივანშმა რუსეთის ს. ფ. ს. რ. პრეზიდენტ ბორის ელცინთან. ხოლო საბჭოთა კავშირიდან გამომგზავრების წინ ესტუმრა უკრაინის დედაქალაქს და იქ მნიშვნელოვანი პოლიტიკური სიტყვა წარმოთქვა. რა თქმა უნდა, რომ ამერიკა არ ერევა, არ ჩაერევა საბჭოთა სახელმწიფოს შინაურ საქმეებში. მაგრამ ამერიკა ფაქტებს უწევს ანგარიშს და მათგან გამომდინარე:

„საბჭოთა რესპუბლიკებში ადგილი აქვს ეროვნულ მოძრაობებს. როგორც თავისუფლებისაკენ ლტოლვას, ამერიკა სიმბათით ადევნებს მათ თვალყურს. მაგრამ მისთვის დამოუკიდებლობა იგივე არ არის, რაც თავისუფლება“ „...ამერიკელები მხარს არ დაუჭერენ მათ, ვისაც დამოუკიდებლობა სურთ მხოლოდ იმ მიზნით, რომ ცენტრის ტირანია შეცვალონ ადგილობრივი დესპოტიზმით. ისინი არ დაეხმარებიან იმათ, ვინც ქადაგებს დამღუპველ ნაციონალიზმს, დაფუძნებულს ერთი ხალხის მეორისადმი მძულვარებაზე.“

„...თავისუფლების შეგნება ხორცს ისხამს უკრაინაში, რუსეთში, ბალტიის ქვეყნებში, სომხეთში“-ო, განაცხადა პრეზიდენტმა.

ამერიკის პრეზიდენტის მნიშვნელოვანი სიტყვის ეს პასაჟები გადმოცემულია საერთაშორისო სააგენტოების მიერ და არ შეგვიძლია დავიფიცოთ, რომ ისინი ზუსტად გადმოსცემენ ორატორის აზრებსა და სემანტიკას. მართო იმ ფაქტმა, რომ ამ სიტყვაში, განგებ თუ შემთხვევით, საქართველო ნახსენები არ არის, ღრმად უნდა ჩავგაფიქროს.

შევეკითხით ჩვენს თავს: რაშია საქმე? არის საქართველო უსულგულო საერთაშორისო პოლიტიკის მსხვერპლი, თუ ჩვენ მართლაც შეეცოდეთ და განვარისხეთ თავისუფლების დამერთები?

ჩ ვ ე ნ ს მ ა მ უ ლ შ ი

უპირველესად უნდა აღვნიშნოთ 31 მარტის რეფერენდუმი. ჩვენ გაკვრით შევხებით ამ საკითხს გუშაგის წინა ნომერში და ის ზედმეტად მივიჩინეთ, რადგანაც რეფერენდუმი ქვეყნის დამოუკიდებლობის შესახებ არის თვითგამორკვევის აქტი. თვითგამორკვევა კი ქართველმა ხალხმა უკვე გააკეთა 1918 წლის 26 მაისის აქტით და მისი დამტკიცებით დამფუძნებელი საკრებულოს მიერ, რომელც ჩატარდა სრულ დემოკრატიულ პირობებში პირდაპირი და საყოველთა ხმის მიცემით. წლევანდელ 31 მარტს საქ. რესპუბლიკის მთავრობამ მაინც მოაწყო ეს რეფერენდუმი, მასზე არაორაზროვნად დასმული იყო კითხვა:

„თანახმა ხართ თუ არა, აღდგეს საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობა 1918 წლის 26 მაისის დამოუკიდებლობის აქტის საფუძველზე.“

ქართველები რომ მასობრივად თანხმობას განაცხადებდენ, ამაში ექვი არ გვეპარებოდა, მაგრამ გაგვახარა იმ ფაქტმა, რომ არაქართველ მოქალაქეთა დიდმა უმრავლესობამ მხარი დაუჭირა საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენას.

სარეფერენდუმო კომისიის ცნობით, კენჭისყრაში მონაწილეობდა მონაწილეობის უფლების მქონეთა, ე. ი. სრულწლოვან მოქალაქეთა, რომელთა რიცხვი უდრის 3.672.403, 90,79 პროცენტი. ამათგან დადებითად უპასუხა 99,08 პროცენტმა და უარყოფილად -0,51 პროცენტმა.

ქეშმარიტი დემოკრატიული არჩევნების თვალსაზრისით, ეს რეზულტატი საუცხოო და დამაჯერებელია.

მაშ, გარდა საბჭოთა ჯარების არსებობისა, არაფერი არ ელობებოდა წინ დამოუკიდებლობის აქტის საჯაროდ გამო-

ეროვნული

ცხადებას და ეს ნაბიჯიც მალე იქნა გადადგმული. აპრილს შეიკრიბა საქ. უზენაესი საბჭოს სესიის საგანგებო სხდომა, რომელმაც პატივი მიაგო რა, ორი წლის წინ ამ დღეს ფბილისში დაღუპულთა და საერთოდ იმ დაღუპულთა ხსოვნას, რომლებიც შეეწირნენ ჩვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობისათვის წარმოებულ სამოცდაათწლიან ბრძოლას, ხელი მოაწერა საზეიმო ვითარებაში საქ. სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის შემდეგ აქტს:

„საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენის აქტი“

„საქ. სახელმწიფოებრივობა, რომელიც საუკუნეთა სიღრმეში იღებს სათავეს, ქართ. ერმა მე-19 საუკუნეში დაკარგა რუსეთის იმპერიის მიერ საქართველოს ანექსიისა და სახელმწიფოებრივობის გაუქმების შედეგად. ქართ. ხალხი არასოდეს შეჰკუებია თავისუფლების დაკარგვას. 1918 წლის 26 მაისს დამოუკიდებლობის აქტის გამოცხადებით აღდგა საქართველოს გაუქმებული სახელმწიფოებრივობა. შეიქმნა საქ. დემოკრატიული რესპუბლიკა მრავალპარტიულობის საფუძველზე არჩეული ხალისუფლების წარმომადგენლობითი ორგანოებითა და კონსტიტუციით.

1921 წლის თებერვალ-მარტში საბჭოთა რუსეთმა უხეშად დაარღვია საქართველო-რუსეთის 1920 წ. 7 მაისის სამშვიდობო ხელშეკრულება და შეიარაღებული აგრესიის გზით მოახდინა თავის მიერვე ცნობილი საქ. სახელმწიფოს ოკუპაცია, რასაც შემდგომში მოჰყვა მისი ფაქტობრივი ანექსია.

საქართველო საბჭოთა კავშირის შემადგენლობაში ნებაყოფლობით არ შესულა, ხოლო მისი სახელმწიფოებრივობა დღესაც არსებობს, დამოუკიდებლობის აქტი და კონსტიტუცია დღესაც იურიდიული ძალის მქონეა, ვინაიდან დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობას კაპიტულიაციაზე ხელი არ მოუწერია და განაგრძობდა მოღვაწეობას ემიგრაციაში.

საბჭოთა კავშირის შემადგენლობაში საქ. -ს იძულებითი ყოფნის მთელი პერიოდი აღინიშნა სისხლიანი ტერორითა და რეპრესიებით, რისი უკანასკნელი გამოვლენაც იყო 1989 წლის 9 აპრილის ტრაგედია. ფარული ომი საქართველოს

„აღდგენა სრულად შეესაბამება გაერთიანებული ორგანიზაციის წესდებას, ჰელსინკისა და ვენის აქტებს, რომლებიც აღიარებენ და განამტკიცებენ ყველა ხალხის უფლებას დამოუკიდებლად განაგოს თავისი ქვეყნის პოლიტიკური ბედი.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო იმედოვნებს, რომ სახელმწიფოთა საერთაშორისო თანამეგობრობა არ დარჩება გულგრილი ქართველი ხალხის კანონიერი და სამართლიანი ნაბიჯისადმი და აღიარებს საქართველოს აღორძინებულ სახელმწიფოებრივ დამოუკიდებლობას, რაც საქართველოს უშიშროების ერთ-ერთი ყველაზე მტკიცე გარანტია იქნება.“

თბილისი, მთავრობის სასახლე,
1991 წლის 9 აპრილი, 12 საათი და 30 წუთი.“

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესმა საბჭომ დაუყოვნებლივ წერილობრივ მიმართა გაერთიანებულ ერთა ორგანიზაციის მუდმივ სამდივნოს, მსოფლიოს ხალხების მთავრობებს, მათ შორის სსრკ პრეზიდენტს მ. გორბაჩოვს, პარლამენტებს, მათ შორის სსრ კავშირის უზენაეს საბჭოს და სხვათ.

*

გ უ შ ა გ ი მხურვალედ ესალმება საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს მიერ საქართველოს სახელმწიფოებრივობის აღდგენის აქტის მიღებისა და მისი საჯაროდ გამოცხადების ფაქტს. ამ დოკუმენტს უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება საერთაშორისო უფლებათა სარბიელზე. ჩვენ გვინდა გვჯეროდეს, რომ ამ იურიდიულ დოკუმენტს მოყვება დამოუკიდებლობის ფაქტიური განხორციელება, ეტაპობრივი, მაგრამ დაუყოვნებელი და დაუოკებელი ძალისხმევით ქვეყნის თადაცვის, საერთაშორისო ურთიერთობის, ეკონომიკის, სწავლა-განათლების და კულტურის რეალური დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფა.

*

პრეზიდენტის მაღალი პოსტი

უზენაესი საბჭოს სესიამ აგრეთვე მიიღო მნიშვნელოვანი დადგენილება საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტის თა-

ნამდებობის შექმნის შესახებ, დააკანონა პრეზიდენტის უფლებამოსილებით, საპრეზიდენტო არჩევნების დღედ დანიშნა 26 მაისი, ხოლო მანამდე პრეზიდენტის მაღალ პოსტზე ერთხმად აირჩია ბატონი ზვიად გამსახურდია.

შესაბამისად, საქ. რესპ. უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარედ არჩეული იქნა, პირველ თანაშემწედ ბრძანებული, ბ-ნი აკაკი ასათიანი და მის მოადგილედ-ბ-ნი ნემო ბურჭულაძე.

26 მაისს ამომრჩეველთა განაჩენს წარუდგენ შემდეგი პრეზიდენტობის კანდიდატები: ნოდარ ნათაძე, თამაზ კვაქანიტირაძე, ვალერიან ადვაძე, ჯემალ მიქელაძე, ირაკლი შენგელაია, ზვიად გამსახურდია.

ცენტრალური საარჩევნო კომისიის ცნობით:

ამომრჩეველთა საერთო რიცხვი საქართველოში უდრის-3.548.476 არჩევნებში მონაწილეობა მიიღო 2.978.527, ე. ი. 83,94 პროც. აქედან, ბ-ნ ზვიად გამსახურდიას კანდიდატურას ხმა მიცა ამომრჩეველთა 97 პროც. ბ-ნ ვალერიან ადვაძეს -7-მა პროც. ხოლო დანარჩენებს წილად ხვდათ ხმების უმნიშვნელო რაოდენობა.

ამრიგად, შეიძლება ითქვას, რომ ბ-ნ ზ. გამსახურდიას კანდიდატურამ „გასრისა“ მისი მოქიშპე კანდიდატები, თვით ბ-ნ ვალერიან ადვაძის ჩათვლით, და ერთხელ კიდევ თვალსაჩინო გახადა ფაქტი, რომ ის არაჩვეულებრივად დიდი პოპულარობით სარგებლობს.

გ უ შ ა გ ი სულით და გულით ესალმება ბ-ნ ზვიად გამსახურდიას ტრიუმფალურ არჩევას საქართველოს რესპუბლიკის პირველ პრეზიდენტად, ვუსურვებთ გაემართლებინოს ჩვენი ხალხის ესოდენ დიდი ნდობა, წარმატებით ეხელმძღვანელოს: საქართველოს სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის სრული აღდგენის, მისი სახალხო მეურნეობის აღმავლობისა და სწავლა-განათლება-მეცნიერება-კულტურის გარდაქმნის და აყვავების დიადი ბრძოლებისათვის.

ღმერთი იყოს მისი და საქართველოს შემწე-მწყალობელი!

*

ახლა ზოგიერთი ექვიც

შორს მყოფთ, ყოველდღიურ სანდო ინფორმაციებს მოკლებულთ არ შეიძლება, უცდომელის პრეტენზია გვქონდეს, ჩვენ გულით გავიხარებდით თუ ჩვენი ექვი არ დადასტურდება და ჩვენი ქმუნვა უსაფუძვლო გამოდგება.

ჩვენ ღრმად ვართ დარწმუნებული, რომ დემოკრატია სახელმწიფოს მართვის ყველაზე სრულყოფილი ფორმაა. იგი ხელს უწყობს შეგნებული, ამაყი, სანდო, ერთგული და კეთილშობილი მოქალაქეების აღზრდას და იმავე დროს დემოკრატიული ნიადაგი ყველაზე ნაყოფიერია ქვეყნის ეკონომიკურად განსავითარებლად, რადგანაც იგი ანთავისუფლებს დიდ შემოქმედებით ძალებს. უნდა ისიც ითქვას, რომ დემოკრატია არის მმართველობის ყველაზე ძნელი ფორმა. მის სრულყოფილად დაუფლებას გარკვეული დრო ესაჭიროება. დემოკრატიული მმართველობის უზრუნველყოფა განსაკუთრებით ძნელია ეროვნული განთავისუფლების ბრძოლის წარმოების პირობებში. განა საჭიროა ვინმეს ვუთხრათ, რომ ჩვენი ქვეყანა სწორედ ამ ფაზაში იმყოფება? თუ ამას მივუმატებთ 70 წლის ერთპარტიულ ტირანიას და პიროვნების კულტს, მათ არ შეიძლებოდა დადი არ დაესვათ ჩვენი ხალხის პოლიტიკურ ყოფა-ქცევაზე, და მართლაც შეინიშნება, რომ დღევანდელ საქართველოში არსებობს მიდრეკილება კვლავ ახალი პიროვნების კულტის შექმნისა. ამ მავნე მიდრეკილებას, რა თქმა უნდა, თავშივე უნდა გამოეცხადოს ბრძოლა. ქართველმა ხალხმა უნდა იცოდეს, რომ ბელადობის კულტს საერთო არაფერი აქვს დემოკრატიათან.

დამოუკიდებლობის საჯაროდ გამოცხადებიდან ოთხი თვე გავიდა და ჯერჯერობით არავითარი ცვლილება არ ჩანს საერთაშორისო არენაზე. საქართველოს რესპუბლიკის დიპლომატიამ ვერსად ვერ შესძლო კრემლის მიერ აღმართული საიზოლაციო კედლის გარღვევა, რომელიმე საერთაშორისოდ აღიარებული სახელმწიფოსაგან აქტიური მხარდაჭერის მიღწევას. რასაკვირველია, რომ ეს უმთავრესად განპირობებულია საერთაშორისო დიდი პოლიტიკით და საქართველოს მთავრობას მასზე ხელი არ მიუწვდება, მაგრამ, უნდა ვთ-

ქვათ, რომ ვერც საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობა იჩენს იმ საშურო ენერგიას, რომელსაც ჩვენ მისგან ველოდით.

დამოუკიდებლობის გამოცხადებიდან თითქმის არაფერი არ შეცვლილა საბჭოთა კავშირ-საქართველოს ურთიერთობაში. ალბათ მსოფლიოსთვისაც ისე გაუგებარია როგორც ჩვენთვის, რომ სამი წლის წინად საქართველოში არჩეული სსრკ უზენასი საბჭოს დელეგატები დღესაც განაგრძობენ სხდომათა დარბაზში ყოფნას თითქოს არაფერიც არ მომხდარიყოს საქართველოსა და საბჭოთა კავშირს შორის.

ჯერჯერობით არ ჩანს არავითარი ნიშანი საბჭოთა ეკონომიკის არტახებიდან საქართველოს ეკონომიკის ოდნავი შემსუბუქებისაც კი.

გორბაჩოვის საბჭოთა ხელისუფლება, რომელიც უკიდურესი აზიური ცბიერებით მოქმედებს, საქართველოს ფაქტიურად მოსწყვიტა სამხრეთ ოსეთის და აფხაზეთის ტერიტორიები. თუ ეს ფაქტიური მდგომარეობა გაგრძელდა, შემდეგ შეუძლებელი თუ არა, ძალიან გაძნელდება მათი უკან დაბრუნება და ეს იქნება უპატიებელი სისუსტე. ეროვნული ოპოზიციის ძალები რომ სისხლსავსენი იყვენ, მათი აქტივობა სწორედ ამ სამამულო ფრონტზე უნდა იყოს თვალსაჩინო. საქართველოს რესპუბლიკის სუვერენიტეტის საერთაშორისო პატივისცემისა და დიპლომატიური აღიარებისათვის ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს ეროვნული ტერიტორიისა და საზღვრების პყრობას.

ლიტვამ, დამოუკიდებლობის გამოცხადებისთანავე, მის სახელმწიფო საზღვრებს დაუწყო დაპატრონება, რის გამოც საბჭოთა დამსჯელი ორგანოები თავს ესხმიან მის საბაჟო პუნქტებს. იღვრება ლიტველ დამცველთა სისხლი, მაგრამ ეს სისხლისღვრა აუცილებელი და საჭიროა. იგი აღუდაბებს ლიტვის სახელმწიფოებრივ დამოუკიდებლობას. მის მიმართ თანაგრძობით ანწყობს მსოფლიო საზოგადოებრიობას და შეეუქცევადად ხდის მის ეროვნულ დამოუკიდებლობის დიად საქმეს.

იგივე ფენომენს ადგილი აქვს იუგოსლავიის ფედერაციის

კრიზისში. პატარა სლოვენია და ხორვატიამ დაძვინჯა დებლობა გამოაცხადეს. პირველი, რაც მათ გააკეთეს, ეს იყო ის, რომ მათს ეროვნულ საზღვრებს დაეპატრონენ. ფედერატიული ჯარები, რომლებიც ფაქტიურად სერბის ინტერესებს ემსახურებიან, შეეცადენ, ხელახლა იუგოსლავიის ფედერაციის კონტროლი აღედგინათ. სლოვენიისა და ხორვატიის დამცველებმა მტკიცე წინააღმდეგობა გაუწიეს. დაიწყო სისხლისმღვრელი ომი. ომმა ააღელვა მსოფლიო, განსაკუთრებით ევროპა, ვინაიდან იუგოსლავია ცენტრალურ ევროპას ეკუთვნის. კრიზისის დასაწყისში ევროპის გაერთიანება მისი დიდი უმრავლესობით პრინციპიალურად წინააღმდეგი იყო იუგოსლავიის შემადგენელ რესპუბლიკებად დაშლის. დღეს კი, პირიქით, ევროპის კომუნა მხარს უჭერს სლოვენიისა და ხორვატიის რესპუბლიკების დამოუკიდებლობას და ამ პრინციპზე ცდილობს ითამაშოს შუამავლის როლი და უომრად და უსისხლოდ, მოლაპარაკებით შეათანხმოს მეომარი მხარეები.

რასაკვირველია, იუგოსლავია საბჭოთა კავშირი არ არის და არც სერბიის იმპერია შეედრება რუსეთისას, მაგრამ, როგორც ეროვნული განთავისუფლების ერთ-ერთი მაგალითი, ის უეჭველად გასათვალისწინებელია და ეს მით უფრო, რომ სლოვენიისა და ხორვატიის ბრძოლა დამოუკიდებლობისათვის ჩვენს პარალელურად მიმდინარეობს და ბევრითაც წააგავს საქართველოს ბრძოლას.

1990 წლის ოქტომბერ-ნოემბრის არჩევნების შემდეგ უზენაეს საბჭოში, საქართველოს გააჩნდა დიდი უპირატესობა ყველა სხვა საბჭოთა რესპუბლიკასთან შედარებით, რათა სწრაფი და ღრმა რეფორმები განხორციელებულიყო და მას ერთ პირველთაგანს ფეხი შეედგა რაციონალური მეურნეობის და სიუხვის სამყაროში. საბაზრო ეკონომიკაზე, კერძო ინიციატივაზე, საფინანსო რეფორმებზე თუ პრივატიზაციაზე მას შემდეგ ჩვენში ბევრს ლაპარაკობენ, მაგრამ ფაქტიურად ეკონომიკური გარდაქმნები გაყინულია. ძველი კომუნისტურ საბჭოური სტრუქტურები რჩება უკომუნისტებოდ. როგორც მოსალოდნელი იყო ასეთ შემთხვევაში, ადგილი აქვს ძლიერ მაღალ ინფლაციას, ფართო მოხმარების საგნე-

ბის, პირველ რიგში საკვები პროდუქტების გაქრობის ელმწიფო მიმოქცევის მაღაზიებიდან, ხოლო ბაზარსა და ხელფასებს შორის სულ თანდათან უფსკრული ჩნდება...
ზაფხული კი იწურება და ზამთრის ფონზე შიმშილის სა-
შიშროების აჩრდილი მოჩანს..

რ ე დ ა ქ ტ ო რ ი

* * *

რ ა მ გ ა დ ა რ ი ა თ. ნ ა ს ყ ი დ ა შ ვ ი ლ ი ?

ამ აპრილის დღეებში, როცა ცალკე, ნახევარი საუკუნის მერე, სამშობლოში მოსალოცველად ვემზადებოდი და ცალკე საკუთარ ავადმყოფობას ვებრძოდი, თამაზ ნასყიდაშვილისაგან დიდი ვირული წიხლი მივიღე მისი: „ვინ არის პაპუნა!“ -ს სახით. (ვინაიდან არ ვიცი თუ ვის დაეგზავნა ეს წერილი, აქვე ვაქვეყნებ მის ფოტო-ასლს.)

როგორც ამ წერილიდან ჩანს, ნასყიდაშვილის რისხვა გამოუწვევია „გუშაგი“ №24-ში დაბეჭდილ პაპუნას სტატიას: „ოსური ხაფანგი“. მარტო ის ფაქტი, რომ „პაპუნა“ ფსევდონიმია, მას აგიუებს და ისტერიაში აგდებს: „ვინაა პაპუნა?“, „ვინ იმალება პაპუნას ფსევდონიმს უკან?“, „ვინაა ეს ინდივიდი...?“, „ვინაა ეს მჯღაბნელი..?“, „ვინაა ეს ანონიმი...?“, და ასე შემდეგ.

რამ გადარია ეს კაცი? ჯერ ერთი, არცერთ ცივილიზებულ ქვეყანაში აკრძალული არაა, რომ ჟურნალ-გაზეთებმა სტატიაკორესპონდენციები ფსევდონიმებით აქვეყნონ, და ეს მითუმეტეს, როცა გამოცემის პასუხისმგებელი ცნობილია. მეორე და მთავარი, მე პირადად პაპუნას სტატიაში ვერ ვხედავ ვერაფერს, რასაც თ. ნასყიდაშვილის მეუღლისათვის შეურაცხყოფის მიყენება შეძლებოდა. არც არავითარ ცილისწამებას მასში ადგილი არ აქვს. ამის დასტურად მკითხველს მოვავგონებ პაპუნას სტატიის მთელ პასაჟს, რომელიც თ. ნასყიდაშვილის მეუღლეს ეკუთვნის: „...რა გვეთქმის ადგილობრივად დატრიალებულ ცოდვასა და განუკითხაობაზე, როცა აგერ ჩვენს შორის, პარიზში მცხოვრები, ჩამომავლობით ოსი და ქართული ოჯახის დედა, სრულებით იზიარებს ოს სეპარატისტთა და რუს იმპერიალისტთა ვერსიას, სრულ პა-

სუბსიმგებლობას ქართველი ხალხის მიერ ახლად არჩეულ მთავრობას აკისრებს და, მაშ, ლოდიკურად, გორბაჩოვმა ხვალ საქართველოში სამხედრო ინტერვენცია რომ განახორციელოს, მან აღფრთოვანებული ტაში უნდა უკრას? “

ესაა და ეს თ. ნასყიდაშვილის მეუღლეზე. აქ, ცხადია, არც მის ქებას აქვს ადგილი, მაგრამ—არც შეურაცხყოფას, არც ლანძღვა-გინებას არა აქვს ადგილი. რაც შეეხება იმის თქმას, რომ ეს ქალბატონი სრულიად იზიარებს ოს სეპარატისტთა ვერსიას ადგილზე კრიმინელურ მოქმედებათა თაობაზე, ეს ორივე ცოლქმარმა თვითვე საჯაროთ ფრანგული პრესით დაადასტურეს. პაპუნა და გუშაგი გმობენ ამ მიკერძოებას, არა იმდენად ოსი ხალხის მიმართ, არამედ იმ უგუნურ და ბრიყვ ოსებისადმი, რომელთაც იქნებ ჰგონიათ, ოსეთს ემსახურებიან, მაგრამ სინამდვილეში რუსული იმპერიალიზმის იარაღნი არიან.

ამ ვაჟბატონის ზოგიერთი რისხვა გამოწვეულია მისგან ქართული ტექსტის შინაარსის გაუგებრობით. მაგალითად, ეტყობა რომ მას სწორად ვერ გაუგია: „...მაშ, ლოდიკურად, გორბაჩოვმა ხვალ საქართველოში სამხედრო ინტერვენცია რომ განახორციელოს, მან აღფრთოვანებული ტაში უნდა უკრას?“ მას ვერ გაუგია, რომ აქ ზმნა: „ტაში უნდა უკრას?“ პირობით დროშია დაყენებული და ის არ ნიშნავს, რომ: „ის ტაშს დაუკრავს!“ ეს სამწუხარო უცოდინარობა ჩვენი დედანებისა, გარდა ერთი თუ ორი გამონაკლისისა, საერთოა აქ, უცხოეთის მიწაზე აღზრდილი თაობისათვის. მათ შორის ცოტამ იცის დარბი ქართული, რომელიც დედისგან შეუხსისხლხორცებია, მაგრამ ქართულ მწერლობას არ კითხულობს, ქართული ენის გრამატიკას არ სწავლობს, წარმოდგენა არ აქვს ქართული ზმნის სამყაროზე. უბედურება იმაშია, რომ ეს მთავარი ნიშანი მათი ეროვნული გადაგვარების, მათ არ ადარდებთ, ოდნავადაც არ ცდილობენ შეივსონ ცოდნა, პირიქით, ზოგიერთი კიდევაც ქედმაღლობს თავისი უცოდინარობით.

ჩვენს პირად ურთიერთობაზე

მე არ ვიკადრებ, რომ თამაზ ნასყიდაშვილის პირად და ოჯახურ მდგომარეობაზე ვილაპარაკო, მაგრამ ვინაიდან ის ბრალს (იხ. გაგრძელება 16 გვერდზე)

QUI EST PAPOUNA ?

Au cours de ces dernières années, j'ai souvent été pris à parti par le Directeur du journal GOUGHAGUI. J'ai même eu droit à un chapitre d'un ouvrage intitulé "Les maux de la Géorgie". Dieu m'est témoin que je n'ai jamais répondu à ces attaques personnelles.

Aujourd'hui, la chose est différente. Dans le GOUGHAGUI N° 24 (février 1991) un certain PAPOUNA s'en prend ignominieusement à ma famille.

Dans un article intitulé "Le traquenard ossète", PAPOUNA n'hésite pas à traiter implicitement ma femme (Présidente de l'ASSOCIATION OSSETE en FRANCE) d'ennemie de la Géorgie et, même, d'affirmer qu'elle pourrait applaudir à une intervention militaire de Gorbatchev en Ossète du Sud.

Je ne m'étendrai pas sur l'analyse d'une argumentation fallacieuse (omettant la citation des faits et passant sur les points importants pour aboutir péremptoirement à un jugement inique) pour ne traiter que du fond et poser quelques questions. Qui se cache derrière le pseudonyme de PAPOUNA ? Qui est cet individu qui n'ose pas signer ses insultes ? Qui est ce plumitif qui ne peut comprendre que l'on peut s'en prendre à la politique d'un gouvernement géorgien sans pour autant cesser d'aimer les Géorgiens ? Qui est cet anonyme qui n'admet pas qu'une fille d'Ossète puisse défendre sa nation martyrisée sans pour autant "communier à l'impérialisme russe" (sic) ? Qui est-il pour ne pas oser signer sa suffisante insuffisance ? Faut-il qu'il ait conscience de sa bêtise et de sa lâcheté pour s'avancer ainsi masqué ! Au mépris de toute déontologie ! Connait-il seulement le sens du mot déontologie ? (Il faut dire que le journal dans lequel il écrit n'hésite pas à l'ignorer, qui, à la suite de son article, ose publier une réponse adressée à ma femme par le Soviet Suprême de Géorgie sans mentionner la lettre qui a motivé cette réponse ni la réplique qui lui a été donnée). Que penser de ces "oublis" ? Que penser de ces insinuations et de ces propos diffamatoires ? Que penser de telles méthodes ?

S'agissant de méthodes, on peut clairement constater que celles de PAPOUNA sont stalinienne : falsification + amalgame + procès d'intention.

Ces relents staliniens sont probablement les miasmes d'une première éducation à laquelle on a adhéré et dont on ne peut se défaire.

Mais, concernant ma femme, il y a plus grave. Les termes même de l'article trahissent nettement un mépris intolérable. Mère de famille géorgienne, elle ne serait respectable que dans cette qualité. Membre active (ô combien !) de la communauté géorgienne, elle ne serait reconnue que dans ce contexte. C'est faire peu de cas de sa personne ! C'est lui nier tout droit à un passé, à une histoire, à une patrie. Elle ne serait valable et fréquentable que si totalement phagocytée par la société géorgienne. Ce mépris est méprisable et il ajoute le racisme à la lâcheté.

Pauvre PAPOUNA ! Pauvre GOUGHAGUI !

Thamaz NASKIDACHVILI,

mari de Thérèse NASKIDACHVILI-BITAROFF

მდებს, თითქოს ამ უკანასკნელ წლებში მე მას ვმტრობდე. თავს ვესხმოდე საჯაროდ, ის არ მპასუხობს, მე კი მოსვენებას აღარ ვაძლევ და ახლა კი მის ოჯახსაც აღარ ვინდობ, საქმის კურსში არ მყოფ კაცს შეიძლება აფიქრებინოს, რომ მე შეიძლება, პირადი ინტერესებიდან გამომდინარე, მართლა ვმტრობდე და შურს ვძიობდე მასზე. ძვირფასო მკითხველო, მერწმუნეთ, რომ არავითარი შუღლი და მტრობა არ მქონებია არასოდეს თ. ნასყიდაშვილის და იმის ოჯახის მიმართ. პირიქით, თუმცა არაფერი სამსახური არ გამიწვევია მათთვის, მაგრამ დიდი თანაგრძნობითა და პატივისცემით კი ვიყავი მათდამი განწყობილი, რადგანაც მეგონა, რომ ამ ოჯახის სახით ჩვენს ემიგრანტულ საზოგადოებას და ქართულ საქმეს საფრანგეთში ჰყავდა ერთგული ჭირისუფალი. თანდათან თ. ნასყიდაშვილმა არა მარტო ჩემი, არამედ ჩვენი სათვისტომოს უმრავლესობის პატივისცემა და სიყვარული დაიმსახურა...

ხანი გამოხდა. თითქოს ბევრი შექება თავში აუფარდა. ჭკუის სწავლებისა და მორალის გაკვეთილების საჯაროდ მიცემას მოუხშირა. ბოლოს, მოძღვარ ილია მელიას გარდაცვალების შემდეგ წმინდა ნინოს ეკლესიის ერთპიროვნული გამგებლობაც მოინდომა და თავს იმდენი ნება მისცა, რომ, მიუხედავად ხატზე და ჯვარზე დაფიქებისა, სათვისტომოს დარბაზში შესასვლელი გასაღები არ მანდო. უკანასკნელად ეკლესიის სამრევლო საბჭოს კრებაზე მან თავს ნება მიცა საქართველოს ეკლესიის ვაკრიტიკების. ასეთ შემთხვევებში მე მაშინვე ვაკრიტიკებდი, შეიძლება ზოგჯერ ფიცხადაც, მაგრამ არასოდეს მტრულად, არასოდეს ბოროტად. არასოდეს არ დამიცინია, არ გამილანძღავს, მისი და მისი ოჯახის ღირსება არ შემილახავს, მან კი ამდენი ხაშმი გადმომანთხია. ღმერთმა შეუხდოს! მე კი სანამ მივეუტევებდე, მანამ, როცა პირველად შევხვდები ჩვენ საზოგადოებაში, ჩემი ლაჩრობა უნდა გავაცნო.

„ტ რ ი ს ტ ჟ ე ო რ შ ი?“

„ტრისტ ჟეორჯი“ (საბრალო, საცოდავი საქართველო) ეწოდება თამაზ ნასყიდაშვილის წერილს, გამოქვეყნებულს საფრანგეთის მემარცხენე ყოველდღიურ გაზეთ „ლო მონდში“ (25 აპრილი 1991)

როგორც მოსალოდნელი იყო, ამ გამობრუნებულ-
 რისო დასმენამ დიდი მითქმა-მოთქმა და გმობა გზისწივით ქა-
 რთული საზოგადოების უმრავლესობაში, როგორც ჩვენ სამშო-
 ბლოში, ისე მის გარეთ. მაგრამ პოლიტიკური ემიგრაციის სა-
 მარცხვინოდ უნდა ითქვას, რომ მან ამ საკითხშიც თავისი არ
 არსებობა დაადასტურა. ამ მხრივ მე განსაკუთრებით მხედვე-
 ლობაში მყავს საფრანგეთის ქართველთა სათვისტომოს გამგეო-
 ბა, რომელსაც განსაკუთრებული პასუხისმგებლობა ეკისრებოდა
 იმის გამო, რომ ფრანგულმა გაზეთმა თ. ნასყიდაშვილი მკით-
 ხველებს წარუდგინა ჩვენი საზოგადოების ყოფილ თავმჯდომა-
 რედ. საბედნიეროდ ჩვენი ემიგრაციის უმრავლესობის გულისწ-
 ყრომა მაინც გამოთქვეს საჯაროდ: ოთარ ზურაბიშვილმა, რო-
 მლის საპასუხო წერილიც მხოლოდ ერთი თვის დაგვიანებით
 გამოაქვეყნა აღნიშნულმა ფრანგულმა გაზეთმა, და ბ-ნმა ლე-
 ლევან ფაღავამ, რომელმაც მის „ჩვენი დროშა“-ში არაორაზ-
 როვნად დაგმო თ. ნასყიდაშვილის მოქცევა.

თავიდანვე ხაზგასმით აღვნიშნავ: თამაზ ნასყიდაშვილს
 კრიტიკის უფლებას არ ვართმევ, მის მოქმედებას იმიტომ არ
 ვგმობ, რომ ის ბედავს ზვიად გამსახურდიას და მისი ხელი-
 სუფლებს კრიტიკას, არა! ობიექტიური კრიტიკა რომ იყოს
 მე მივესალმებოდი მას, რადგან ობიექტიური კრიტიკა კურნ-
 ავს, აჯანსაღებს რეჟიმს, საზოგადოებას, ერს. მე მას ბრალს
 ვდებ ცილისწამებაში. „ტრისტ ჟეორჟი“ ყოველგვარ დასაბუთე-
 ბას მოკლებული ცილისწამებაა და მისი ავტორი მოლაღატეა
 ქართველი ერის, საქართველოს სახელმწიფოსი.

„...სადაა დემოკრატია, როცა მთავრობა არად აგდებს აღ-
 ამიანის უფლებებს, როცა ის აწარმოებს ნამდვილ რასისტულ
 აგრესიას ერთ-ერთი მისი ეროვნული უმცირესობის მიმართ?
 დღეს, გამსახურდიას წყალობით, ქვეყანაში, რომელიც თავს
 იწონებდა როგორც ქვეყანა, რომელმაც არ იცის პოგრომები,
 რელიგიური ომები ან ეთნიური ბრძოლები,—ოსებს ძარცვავენ,
 ამშევენ, სცემენ და გვემენ, იტაცებენ, აწამებენ, ჰკლავენ!..“
 ბრალმდებელივით აცხადებს თ. ნასყიდაშვილი. არის აქ რამე
 სიმართლის? მართლა მართო ზვიად გამსახურდიაა დამნაშავე
 ოსებისა და ქართველების ანტაგონიზმის, ურთიერთ მიხტომისა
 და ხოცვა-ჟლეტის? ამას რომ პასუხი გავცეს საჭიროა, მოკლედ

23019

საქართველოს
 პარლამენტის
 ეროვნული
 ბიბლიოთეკა

მაინც გავეცნოთ ე. წ. სამხრეთ ოსეთის მძიმე პრობლემას?

რა სასწაულით გადავრჩით?

საქართველოს ისტორიას ვინც თვალს გააყოლებს, უეჭველად დაებადება კითხვა: რა სასწაულით გადურჩა ქართული რასა, ქართული ჯიში და მოდგმა ამდენ წამლეკავ შემოსევებსა და მძლავრ იმპერიათა ხანგრძლივ მპყრობელობას? მართლაც საოცარია ჩვენი ხალხის გამძლეობა! მაგრამ ამის ასახსნელად სასწაულები არ უნდა მოვიხმოთ. თუ, რასაკვირველია, სასწაულად არ ჩავთვლით კავკასიონის მთაგრეხილს, ცამდის ატყორცნილს და გადაკიმულს შავი ზღვიდან კასპიის ზღვამდე, რომლის ხევ-ხეუბები და გამოქვაბულები ბუნებრივი თავშესაფარი იყვენ სამხრეთიდან ძლეული ლტოლვილი ქართველებისა. მუდამ თოვლიან-ყინულიანი გარდაულახავი მთები ქართველებს დარაჯობდა ზურგიდან, ჩრდილოეთიდან მოსალოდნელ შემოსევებისაგან.

აი ეს ჩვენი მოდგმის მხსნელი ბუნებრივი ჯებირი უნდათ ჩვენს მტრებს, ერთ წყება რუსებსა და ოსებს, რომ მოგვინგრიონ, გადმოგვილახონ და დამკვიდრდენ ქართლის შუაგულში, მძევლებად აგვიყვანონ, გვიყოლიონ მუდმივ მუქარის ქვეშ, რათა შეუძლებელი გახადონ ქართული ეროვნული მეობის, თავისთავადობის, თვითხელმწიფების გამოვლინება.

ვისაც ეს ანბანური ჭეშმარიტება არ ესმის და არ უნდა დაიჯეროს, ის უვიცი ბრყვია, ვისაც კი ესმის, მაგრამ მოსაჩვენებლად მიზეზებს ეძებს რომ პასუხისმგებლობა ქართველებს დააკისროს ის: თუ ქართველია, სამშონლოს მოღალატეა, ხოლო თუ არაქართველია, ის მოსისხლე მტერია საქართველოსი. ეს უკანასკნელი თუ ეროვნებით ოსია, მას ზოგჯერ შეცდომით სეპარატისტს უწოდებენ. სეპარატისტი აის, რომელიც მრავალეროვან უნიტარულ სახელმწიფოდან მის სამშობლოს სეპარაციას, გამოყოფას ცდილობს. ოსი საქართველოში ხიზანია, საქართველო მისი ისტორიული სამშობლო არ არის და არც იარალით ხელში დაუპყრიათ იგი მის წინაპრებს, ამიტომ ეს ვაჟბატონი საერთაშორისო შარა-გზის ყაჩაღია და არა სეპარატისტი. სემანტიკას აქ აქვს დიდი მნიშვნელობა. მას შეცდომაში შეყავს საერთაშორისო აზრი. ვერაგი მტერი ყველა საშუალებას ხმარობს, გზა და კვალი არიოს, თეთრი შავად და შავი თეთრად გაასაღოს.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ქართლის ცხოვრების სათავეებშივე მოხსენებულნი არიან მისი მათი სამეფო ჩრდილო კავკასიაში იყო მუდამ, ჯერ მდინარე თერგის ზემო და შუა აუზში, შემდეგ კი ხაზარებმა, ყივჩაყებმა თუ მონღოლებმა ისინი შეავიწროვეს და მაღალ ხრიოკ მთებში შემორაკეს. ოსეთის სამეფო ხან მტრობდა, ხან მოკავშირეობდა საქართველოს სამეფოსთან ან საერისმთავროსთან. ქართველები ოსებს დიდ მფარველობას უწყევდენ, მათში ქრისტიანობა შეიტანეს, ერთხანს მჭიდრო დინასტიური ურთიერთობაც დამყარდა ორ სამეფოს შორის და, როგორც მოგეხსენებათ, ოსეთის უფლისწული დავით სოსლანი თამარ მეფას მეუღლე და საქართველოს სამეფო ტახტის მემკვიდრეების ბატონი მამა გახლდათ საქართველოს ისტორიამ იცის აგრეთვე ოსების შემოსევის ფაქტები დაპყრობის მიზნით, მაგრამ ისინი ყოველთვის განადგურებულნი ყოფილან ან გადარეკილნი კავკასიონის მიღმა. მხოლოდ XVI საუკ. ბოლოდან დღევანდელი სამხრეთ ოსეთის ტერიტორიაზე და ისიც მის უკიდურეს ზემო წელში, სამშობლოდან შიმშილს გამოქცეულმა ოსმა ხიზნებმა იწყეს ნელნელი ჩამოსახლება და ეს პროცესი მერე სულ უფრო ძლიერდებოდა. ოსების ხიზნობას ისიც უწყობდა ხელს, რომ ამდროს სპარსეთთან და ოსმალეთთან გაუთავებელ თავდაცვით ომებს ეწირებოდა დიდძალი ქართველობა და მაღალმთიან სოფლებში განსაკუთრებით ქართველი მუშახელი იშვიათად იპოვებოდა. ქართველ თავად-აზნაურებს, მემამულეებს მაშინ აზრადაც არ მოუვიდოდათ, რომ მათ მიწა-წყალს ოსი ჯაყოებისგან საფრთხე ელოდათ. 1801 წლიდან მოყოლებული საქართველო რუსეთმა დაიპყრო, ქართული სახელმწიფო და მმართველობა გააუქმა, რუსული ენითა და ადმინისტრაციით „გაგვაბდენიერა“. რუსული ადმინისტრაცია დიდი რუსეთის პოლიტიკით ხელმძღვანელობდა, რომელიც ქართველი ერის დასუსტებას ისახავდა მიზნად. ამისთვის კი მისწრება იყო საქართველოს ტერიტორიის ეთნიური აკრელება. ეს საქართველოს დამლუბველი პოლიტიკა გრძელდება ორი საუკუნის განმავლობაში, ქართველების გაუგებარ პასიურობის პირობებში, მაგრამ საბჭოთა ხელისუფლების დროს ქართველი კომუნისტი

გერმანული
მედიაციის ცენტრი

ხელმძღვანელობის მოღალატეობას მშობელი ერის გამართლებას ვერ მოენახება. ხელისუფლების ხელში ჩაგდების წყურვილით გაგიჟებულნი, საქართველოს დამოუკიდებლობის დროს ისინი ოსებს აჯანყებენ და მოუძღვებიან საქართველოს დასარბევად და ასაწიოკებლად; ხოლო მას შემდეგ, რაც სამშობლოს თავისუფლებას რუსული დანით ყელი გამოსჭრეს, ქურდბაცაც ოს შეამბოხებეს, ალბათ ბოროტმოქმედების გასამრჯელოდ, სახელმწიფოებრივი სტრუქტურა შეუქმნეს ავტონომიური ოლქის სახით. ახლა კი კრემლის დეზინფორმაცია საქვეყნოდ ავრცელებს ცნობას, რომ თითქოს ქართველ სტალინს ოსეთი ორ ნაწილად გაეყოს, ჩრდილოეთი ოსეთი რუსეთისთვის შეეერთების და სამხრეთი ოსეთი საქართველოსთვის. აი, ასეთ უსინდისო ტყუილსაც კი არ თაკილობენ საქართველოს სახელმწიფოს მტერი რუსები და ოსები. ქართველი ხალხის ეროვნული ტრადედია უფრო იმაშია, რომ ამ აშკარა მტრების წისქვილზე წყალს ასხამენ თ. ნასყიდაშვილის მსგავსი ვაი-ქართველები. როგორ ჰგავს მათი აზროვნება და მოქმედება ამ საუკუნის ოციანი წლების ერის უარყოფელი ბოლშევიკებისას, რომელთა დევიზი იყო: **მშობლებს მოვახრჩობ, სამშობლოს დავკლავ თუ კი მიბრძანებს რევოლუცია -ო.**

გვინდა თუ არ გვინდა, ერთი საჭირბოროტო კითხვა იჭრება ჩვენს წინაშე: ეს რა დვთის წყრომა სკირს ქართველობას? ნუთუ მასში უსაზღვრო მამულიშვილობასთანერთად თანდაყოლილი სავალალო ეროვნული ნაკლია სამშობლოს მოღალატეობა?!

საბჭოთა ტირანიის არსებობის პირობებში რა არსებითი მნიშვნელობა ჰქონდა ავტონომიურ ოლქად, რესპუბლიკად, თუ უბრალოდ, რესპუბლიკად გამოყოფას, ყველა ერთი მათრახით ილახებოდა და მემათრახე კრემლში იყო მოკალათებული. ის ყოვლის შემძლე იყო. მის ხელთ იყო მილიონობით ხალხების სიკვდილ-სიცოცხლე. იგი ადგილიდან ჰყრიდა და განუკითხავად ასახლებდა სამკვიდროებიდან მთელ რიგ ხალხებს.

მაგრამ ჯვლაფერს აქვს ბოლო და აი, მოვიდა ამ ურჩხულ-

ის აღსასრულიც. როგორც კი მას სასიკვდილე ცახცახი დასწყობდა, მთავარის გადასარჩენად დაუყოვნებლივ იწყეს მოქმედება დიდი რუსეთის სახელმწიფოს კირისუფლებმა. დრო მომზადებისათვის საკმაო ჰქონდათ, რადგანაც პირველი ნიშნები სტალინის სიკვდილისთანავე ჰქონდათ. საქართველოში რუსული იმპერიალიზმის პოტენციურ მოკავშირედ ყოველთვის ითვლებოდენ ეროვნული უმცირესობები. ახლაც ამ ნაცად იარაღს დაუწყეს მომზადება. საბჭოური ცენტრალისტური მმართველობისთვის ძნელი არ იყო მისი სანდო და ერთგული კადრები მოემზადებია და დაეწინაურებია საქართველოს რესპუბლიკის ავტონომიური წარმონაქმნებისათვის, მათთვის პრივილეგიური პირობები შეექმნა და მუდმივ ხელში შემყურე მდგომარეობაში ჰყოლოდა. ამ პრივილეგიურ ეროვნულ უმცირესობის ელიტებს, როცა დრო მოვიდოდა, უკიდურესი ნაციონალიზმის დროშები უნდა აღემაართათ და მოსკოვის იმპერიისთვის საშიშ ქართულ ნაციონალიზმს უნდა გადალობებოდენ წინ. სწორედ ასე მოხდა აფხაზეთში, სამხრეთ ოსეთში და სხვა უბნებზედაც თითქმის ერთსა და იმავე დროს. ყოვლად შეუძლებელია, წარმოუდგენელი და დაუწყებელია, რომ ამ მოვლენათა დირიჟორი ვინმე ქართველი მოღვაწე ყოფილიყო. ქართველებიც, ოსებიც, აფხაზებიც და სხვებიც შემსრულებლები იყვენ, ხოლო ორგესტრირება უსათუოდ კრემლში უნდა წარმოებულყო.

ახლა ფაქტებზეც ვილაპარაკოთ.

1988 წელში, კერძოდ ნოემბრის თვის ბოლო რიცხვებში ეროვნული გამანთავისუფლებელი მოძრაობა საქართველოში უმაღლეს სტადიაში იმყოფება. თბილისში, მთავრობის სასახლის წინ ასი ათასობით უკმაყოფილო მოსახლეობა საპროტესტოდ იკრიბება და მიმშვილობს. მოსკოვში ამ დროს ცდილობენ კანონი მიიღონ, რომელიც შეუძლებლად გახდის მოკავშირე რესპუბლიკების გასვლას საბჭოთა კავშირიდან, რაც ქართველებისთვის მიუღებელია. თბილისის მანიფესტანტთა მოთხოვნები აშკარად ეროვნულ-გამანთავისუფლებელი ხასიათისაა და სრულიად მშვიდობიანი. მისი დარბევა და ძალით გარეკვა დიდათ ავნებს მიხაილ გორბაჩოვის ჯერ კიდევ გაუმავრებელ საერთაშორისო პრესტიჟს. კრემლის ხელისუფალნი შეცდომას არ აკეთებენ. დროებით უკან იხევენ. თბილისის მანიფესტანტების მოთხოვნილებებს ნაწილობრივ აკმაყოფილებენ, მაგრამ მალე საქართველო

მათ მახეში აღმოჩნდება. უკვე - შემდეგი წლის გაზაფხულზე ინაცვლებს. ფესტაციები შეუმჩნევლად თბილისიდან პერიფერიებისაკენ ინაცვლებს. პირველი თეატრი აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკაა, ყბადაღე-ბულმა „ლიხნის მანიფესტმა“ რომ გამოიწვია. ამასაც ხომ ზვიად გამსახურდიას ვერ დააბრალებენ მისი პოლიტიკური მტრები? ახლა აფხაზეთის ოპერაცია ცხადია: კრემლის ხაზენებს გადაწყვეტილი ჰქონდათ, სოხუმში ჩატყულებიან საქართველოს დამოუკიდებლობის აქტივისტები და იქ მათ გასწორებოდნენ, როგორც მცირერიცხოვან, სუსტ აფხაზების მჩაგვრელებს. ქართველები დროზე მიუხვდნენ სტრატაგემას, მათი საპროტესტო მანიფესტაციები სწრაფად ისევ თბილისში გადმოიტანეს, სადაც დამოუკიდებლობის ლოზუნგები გამოიტანეს. ცენტრალური ბიუროკრატია დროზე ვერ გაერკვა მდგომარეობაში, სოხუმში დაგეგმილი რეპრესია თბილისში განახორციელა

1989 წლის ცხრა აპრილს.

აფხაზეთის ამბებს თან მოჰყვა სამხრეთ ოსეთის არეულობა. ორივე კუთხეში სამოქმედო თარგი ერთი და იგივე იყო: შიდა და გარე სამყაროს საზოგადოებრივი აზრის განწყობა საქართველოს დამოუკიდებლობის მოძრაობის წინააღმდეგ, ეთნიური რბევა-აწიოკების საბაბით ამ ქართული ტერიტორიების ფაქტიური და ეფექტიური ოკუპაცია. კრემლის ეს მიზნები მიღწეული იქნა 1989-90 წლებში, სანამ ზვიად გამსახურდია მოვილდა ხელისუფლების სათავეში. რაც სამხრეთ ოსეთს შეეხება ფაქტები შემდეგს მეტყველებენ:

სამხრეთ ოსეთის ტერიტორიული ჩამოშორება საქართველოდან უკვე განხორციელდა 1990 წელში, სანამ საქართველოში მრავალპარტიული დემოკრატიული არჩევნები ჩატარდებოდა. კომუნისტურმა საბჭოთა საქართველოს უზენაესმა საბჭომ, იმ წლის გაზაფხულ-ზაფხულში, ორჯერ დაგმო სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის ხელმძღვანელობის აშკარა სეპარატისტული მოქმედებანი და სპეციალური დადგენილებებით გააუქმა ისინი. ეს გაუქმებანი და პროტესტები, როგორც სამხრეთ ოსეთის ისე კრემლის მესვეურთა მხრიდან, უყურადღებოდ დარჩენ, კიდევ მეტი, ადგილზე, ცხინვალში გაგრძელდა სეპარატიზმის უკანასკნელი აქტის გათამაშება. ცხრა დეკემბერს მოაწყვეს დამოუკიდებელი სამხრეთ ოსეთის რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს არჩევნები. საქართველოს ვერცერთი ხელისუფლება ამ ფაქტს ვერ მოითმენდა და ახლად არჩეულმა საქართველოს

რამ გადარია თამაზ ნასყიდაშვილი?

რესპუბლიკის ხელისუფლებამაც, ბ-ნ ზვიად გამსახურდიას თავემჯდომარეობით, მიიღო ის ღონისძიება ავტონომიური ოლქის სტატუსის გაუქმებისა. ამ გადაწყვეტილების მიზანი ცხადია, იქნებოდა რომ ყოველგვარი იურიდიული ბაზა მოესპოთ თვითმარქვია ოსების ლეგალური საქმიანობისათვის. ამ დადგენილების სისუსტე მდგომარეობდა იმაში, რომ მის ცხოვრებაში იატარებისათვის საქართველოს ხელისუფლებას არ გააჩნდა საკუთარი მაიძულებელი ძალა, ის მთლიანად კრემლის სამადლოდ იმყოფებოდა და უნდა ცოდნოდა, რომ საბჭოთა ხელისუფლება მას კი არ დაეხმარებოდა, არამედ ყოველ მხრივ დააბრკოლებდა. ამ გაგებით, ამ გადაწყვეტილების შესახებ შეიძლება რეზერვი არსებობდეს, კამათი და პაექრობაც დასაშვებია, მაგრამ ამ გადაწყვეტილებას და მის მთავარ ავტორს რომ დააბრალო მთელი ტრალედია, მისი დაწყებაცა და განვითარებაც, ეს იქნება აბერაცია, ეს იქნება დიდი უსამართლობა. ამ უსამართლობას შეგნებულად ჩადიან საქართველოს მტრები, მაგრამ რათ იმეორებს ამ უსამართლობას ქართველი კაცი, რამ აიძულა ეს ღვთის მრშიში მოწმუნე კაცი ცრუ მოწმობას, ცრუ ბრალმდებლობას?

ცრუმოწმობის, ცრუბრალდების, უსაშველო ცინიზმის ნიმუშს წარმოადგენს თ. ნასყიდაშვილის გამოსვლა „ლო მონდში“. ზვიად გამსახურდია ჰიტლერი არ არის, ამბობს ის, მაგრამ თუ ახლოდან დავაკვირდებით, რაც ის ხელისუფლების სათავეში მოვიდა, ჩვენ მოწმე ვართ ნამდვილი ტრალედიის, თავისუფლების საზღვრები სულ უფრო იფიწროვდება, შუღლი და მტრობა მატულობს, სისხლი იღვრება... ზ. გამსახურდია და მისი ბორტმოქმედების მოზიარენი განუკითხავად თარეშობენ. მათი გადახვევა ფაშიზმისაკენ აშკარაა: უკიდურესი ნაციონალისტების წაქეზება, პოლიტიკური პარტიების მოხრჩობა, პრესის დატყვევება, განტყვევის ვაცის ძიება და სხვა. ხელისუფლება გადახლართულია დანაშაულებასთან. კავკასიაში ისედაც ხშირია მკვლელობა, მაგრამ ამდენს არასოდეს არ ჰქონებია ადგილი... სამხრეთ ოსეთში ზ. გამსახურდია ნამდვილ გამანადგურებელ ომს აწარმოებს, საქართველოს მილიცია იქ პარალელური მილიციის სახით სისხლის დამნაშავეებს იყენებს და

ქართული
წიგნების
კავშირი

აგრეთვე ინგუშებს. ინგუშების ეთნოსი ტრადიციულად მტრები არიან*), ისინი ნარკოტიკების სპეკულაციას ეწევიან კავკასიაში. როგორც ყოველთვის მაფია და დაშიზმი აქაც ხელიხელჩაკიდებული მოქმედებენო და სხვა, თანაც თვალს გვიკრავს და გვეუბნევა: მეტყვიან, რომ ამათი საბუთები არ გამაჩნია, მართალია! მაგრამ, ცნობილია, პალერმოშიცა და სხვაგანაც იტალიაში თუ შეერთებულ შტატებში ამოდ ეძებენ განგსტერობის დამამტკიცებელ საბუთებს, ეს არ ნიშნავს რომ ის არ არსებობდესო. ხედავთ? აი ცინიზმის მწვერვალი! ასე ხომ ყველა უდანაშაულო შეგიძლიათ დასაჯოთ როგორც ბოროტმომქმედი? ეს ხომ პროკურორ ვიშინსკის სამართალია! მე ვერც კი წარმომედგინა, რომ თ. ნასყიდაშვილს ცინიზმის ასეთი ნიჭი აღმოაჩნდებოდა! ახლა ისიც ვნახოთ თუ როგორ შეარჩია მან გამოსვლის მომენტი.

1990 წლის 28 ოქტომბრისა და 11 ნოემბრის არჩევნებში დამაჯერებლად გაიმარჯვა „მრგვალი მაგიდა-თავისუფალი საქართველოს“ პოლიტიკურმა ბლოკმა, ზვიად გამსახურდიას ხელმძღვანელობით.

14 ნოემბერს უზენაესმა საბჭომ მის თავმჯდომარედ ერთხმად აირჩია ზვიად გამსახურდია. გორბაჩოვმა და კრემლის ხელისუფლებმა კარგად იცოდენ, რომ ზვიად გამსახურდიას გამარჯვების შემთხვევაში საქართველო დამოუკიდებლობას გამოაცხადებდა. ამიტომ იყო, რომ საბჭოთა დეზინფორმაციამ არჩევნების რეზულ-

*) საბჭოთა ხელისუფლებამ, 1944 წელში, ინგუშები მათ სამშობლოდან აპყარა და შუა აზიის სტებებსა და მთის ხალხისათვის აუტანელ კლიმატში გადასახლა, რასაც დიდი მსხვერპლი შეეწირა. ტირანიის სიკვდილის შემდეგ ამ საწყალ ხალხს რეაბილიტაცია და სამკვიდროში დაბრუნების უფლებაც უწყალობეს მაგრამ იქ ოსები დახედენ ჩასახლებული და მას შემდეგ ეს ორი მეზობელი ხალხები ერთმანეთის სისხლს ღვრიან ერთი და იგივე მიწა-წყლისათვის. თ. ნასყიდაშვილმა არ შეიძლება ეს ამბავი არ იცოდეს, მაგრამ ამას განგებ მალავს, თანაც ინგუშებს (მთელ ხალხს და არა მის ნაწილს) მაფიად გვისახავს. ეს ერთხელ კიდევ ადასტურებს მისი დასაბუთების ოსურ წარმომავლობას. გ. წ.

ტატიის გამოცხადებასთან ერთად ის ხმებიც გაავრცელდა, რომ საქართველოში სამოქალაქო ომი დაიწყებაო. სამოქალაქო ომი არ დაწყებულა საქართველოში, მაგრამ კრემლმა კი გამოუცხადა მას და ზვიად გამსახურდიას ფარული ომი. მივყვეთ ახლა მოვლენებს: საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭო გმობს საბჭოთა რუსეთის მიერ 1921 წელს საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის დაპყრობის ფაქტს, მის ანექსიას და ძალით შეეყვანას საბჭოთა სახელმწიფოს შემადგენლობაში, ბათილად აცხადებს ყველა ამის შემდგომ ხელშეკრულებებს, როგორც ძალადობის შედეგებს. ძალადობა საფუძვლად ვერ დაედება საერთაშორისო უფლებას. ამიტომ, როგორც კი შეწყდება ძალადობა, საქართველო გახდება დამოუკიდებელი, სუვერენული სახელმწიფო.

ა. წ. 3 მარტს გორბაჩოვი აწყობს საკავშირო რეფერენდუმს სსრკ ერთობის თუ დაშლის შესახებ. ეს კიდევ ერთი აბსურდი გორბაჩოვის „პერესტროიკისა“ და „გლასნოსტის“ პოლიტიკაში: რუსებს უნდა გადაეწყვიტათ მათი დაპყრობილი ხალხების თვითგამორკვევა. რასაკვირველია, საქართველოს მთავრობამ უარი თქვა მასში მონაწილეობაზე და 31 მარტისთვის თვით დანიშნა რეფერენდუმი საქართველოს რესპუბლიკის მასშტაბით. ხმის მიმცემთა სამემოთხედზე მეტი ხმას აძლევს საქართველოს დამოუკიდებლობას. ზვიად გამსახურდიას მთავრობა ასრულებს მისი ხალხის ნებასურვილს და ცხრა აპრილს საზეიმო ვითარებაში აცხადებს საქართველოს რესპუბლიკის დამოუკიდებლობას, ამცნობს მსოფლიოს და მოუწოდებს ყველა სახელმწიფოს, მათ შორის, საბჭოთა მთავრობას, რომ იცნოს იგი. სულ რაღაც ორი კვირის შემდეგ ფრანგული გაზეთი „ლო მონდი“ აქვეყნებს თ. ნასყიდაშვილის „ტრისტ ჟორჟის“. ამდროს საქართველოს დამოუკიდებლობის მტრები მართლაც „ტრისტები“ არიან, მაგრამ დამოუკიდებლობისათვის მებრძოლი საქართველო ვერა და ვერ იქნებოდა უბედური, საწყალი, მოწყენილი, საბრალო!

დასკვნა. ბევრი, ძალიან ბევრი ვიფიქრე თუ „რამ გადარია თ. ნასყიდაშვილი“, რამ დააწერია ეს უხამსობა? ბოლოს და ბოლოს მაინც იმ დასკვნამდე მივედი, რომ ის არ შეიძლება შეგნებული მოღალატე იყოს მისი და ჩვენი დედასამშობლოსი და მე მირჩევნია, ისევე დიდი ილიას ლოცვა აღვაგლინო მამაზეციერი. - სადმი:

„მამაო ჩვენო, რომელიცა ხარ ცათა შინა,
 მუხლმოდრეკილი, ლმობიერი ვდგავარ შენ წინა:
 არც სიმდიდრის, არც ღიდების თხოვნა არ მინდა,
 არ მინდა, ამით შეურაცხ-ვჰყო მე ლოცვა წმინდა...
 არამედ მწყურს მე განმინათლდეს ცით ჩემი სული,
 შენგან ნამცნების სიყვარულით აღმენტოს გული,
 რომ მტერთათვისაც, რომელთ თუნდა გულს ლახვარი მკრან,
 გთხოვდე: „შეუნდე,- არ იციან, ღმერთო, რას იქმან!“

გ ი ო რ გ ი წ ე რ ე თ ე ლ ი

*** *** ***

და მ ა ნ გ რ ე ვ ე ლ ი მ ი წ ი ს ძ ვ რ ე ბ ი
 ს ა მ შ ო ბ ლ ო შ ი

29 აპრილს დაახლოებით შუადღისას ადგილობრივი დროით, ძლიერმა მიწის ქვეშა ბიძგებმა, რომელიც ეპიცენტრში, რიხტერის 12 ბალიან შკალით, 7,2 ბალს აღწევდა, მძლავრად შეარხია დედამიწის ქერქი საქართველოს ჩრდილო ნაწილში. ბიძგები განსაკუთრებით ძლიერი იყო ჯავის, ონის, ამბროლაურის, საჩხერისა და ჭიათურის რაიონებში.

საერთაშორისო წითელი ჯვრის ცნობით დაიღუპა 114 კაცი, დაკარგულია 70 და უსახლკაროდ დარჩენილთა რიცხვი აღწევს 67 ათასს.

იმავე ადგილებში იგივე სიძლიერის მიწისძვრა განმეორდა იმავე დღეს საღამოს 21 საათსა და 33 წუთზე, საბედნიეროდ მას მსხვერპლი აღარ მოჰყოლია. მესამედ ძლიერ მიწისძვრას იგივე ტერიტორიაზე ადგილი ჰქონდა სამ მაისს. ამჯერადაც მსხვერპლს არ იტყობინებიან.

ღრმად დაგვამწუხრა ჩვენი ქვეყნის ამ ტრალედიამ, დავსტირით მსხვერპლთ და ჩვენი თანაგრძნობა მათ ჭირისუფალთ.

გვწამს, ჩვენი ხალხი ამ გამოცდასაც წარმატებით გაუმკლავდება. ღმერთი მას უფლენს განსაცდელს, ვინც უყვარს და ვისაც დიდების მომავალს უმზადებს.

1991 წლის 18 აგვისტოს კვირადღეა. სიცხით და ატომური გამონაბოლქვით შეწუხებული ქალაქების მკვიდრნი ზღვისპირებსა და მაღალ მთებში გახიზნულან, მარიამობის უქმეს ემატება „ხილი“ და „ვიკენდი“. სიცხით დათენთილ გარემოში მყუდროებაა. ახალსა და საოცარს, სენსაციურ ამბებს არავინ არ ელის, უზრუნველობისათვის მიუტია თავი კაცობრიობას, თვით ამა ქვეყნის მაჯისცემის მოყურადეთ... და აი, სწორედ ამდროს მის თავზე მზადდება უშველებელი საშიშროება. სახელმწიფო გადატრიალებაა კრემლში, რეალურ ხელისუფლებასაცა და მრისხანე ატომ-ბირთვულ იარაღსაც უბასუხისმგებლო შეთქმულები ფლობენ. ორშაბათს დილით მსოფლიო იღვიძებს სენსაციური ამბებით: „სახელმწიფო გადატრიალება სსრკ-ში“, „გორბაჩოვი ჩამოგდებული უნდა იყოს“, „ტანკები ყარაულობენ მოსკოვის ქუჩებში“...

საგანგებო მდგომარეობის კომიტეტის ვანცხადება...

პრეზიდენტი გორბაჩოვი მძიმე ავადმყოფია. იგულისხმება, რომ ლაპარაკი არ შეუძლია. საბჭოთა კონსტიტუციის თანახმად მას ცვლის მისი ყოფილი თანამემწე გენადი იანაევი. მის ვარდა აჯანყების კომიტეტში დასახელებული არიან: მთავრობის თავმჯდომარე ვალენტინ პავლოვი, კავების თავმჯდომარე ვლადიმირ კრიუჩკოვი, შინაგან საქმეთა მინისტრი ბორის პუგო, სახელმწიფო უშიშროების საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე ოლეგ ბაკლანოვი, თავდაცვის მინისტრი, მარშალი იაზოვი... ერთი სიტყვით, ყველა მიხეილ გორბაჩოვის მიერ დანიშნული მისი ახლო თანამშრომელი, კომიტეტი ექვსი თვით აცხადებს საგანგებო მდგომარეობას მთელ ქვეყანაში. დეკლარაციაში მთავარი ყურადღება გამახვილებულია საბჭოთა კავშირის ერთიანობის დაშლის საფრთხისადმი.

დასავლეთის პოლიტიკური სამყარო თანდათან გონს მოდის, საბჭოთა კავშირის სპეციალისტები ცდილობენ ახსნან კრემლის გამოცანა. დამალული არავისთვის არაა, რომ საბჭოთა კავშირში უკვე დიდი ხანია, რაც მომწიფებულია სამხედრო გადატრიალების პირობები. მთავარი გამოსარკვევი ისაა, გორბაჩოვი შეთქმულების მსხვერპლია თუ, პირიქით, მისი თანაგმრძნობი და, მაშ, ორგანიზატორიც?

ტელევიზორით მოწმე ვხდებით უჩვეულო ამბებისა მოსკოვში: მოსკოველები წინ ელობებიან ტანკებს, რომლებიც აჯანყებულთა

ბრძანებას ასრულებენ. მათი ერთი ნაწილი უძმობილდებულ მწიფე ფესტანტებს, ერთ-ერთ მათგანზე ადის ბორის ელცინი და მიმართავს ჯარს: **არ შელახოთ რუსი მეომრის სახელი, არ ესროლოთ საკუთარ ხალხს.** თავისუფლებისათვის მებრძოლი მთავარი შტაბი რუსეთის ფედერაციის ეგრედ წოდებულ „თეთრი სახლის“ შენობაშია მოთავსებული, სადაც ტანკებისაგან გარშემორტყმული იმყოფებიან ბორის ელცინი, რუსეთის ფედერაციის საბჭოს დეპუტატები და სხვა რუსი ლიბერალების წარმომადგენლები. აშკარაა, რომ თავისუფლების ბანაკმა ბორის ელცინის სახით იპოვა თავისი გმირი, დემოკრატიული სამყაროს მეთაურებიც მას უჭერენ მხარს და მასთან ერთად მოითხოვენ გორბაჩოვის დაბრუნებას ხელისუფლების სათავეში.

დღის მიწურულისთვის უკვე აშკარაა შეთქმულთა დამარცხება. ოცში დილით სექტაკლი შეიძლება დამთავრებულად ჩაითვალოს: შეთქმულნი ზოგი თავს იკლავს, ზოგი ყირიმში მიემგზავრება გორბაჩოვთან შესარიგებლად, საღამოს გორბაჩოვს უკვე კრემლში მოელიან. რეაქციული შეთქმულება დამარცხდა. ამ ხელმოცარული სახელმწიფო გადატრიალების გაკვეთილი ის არის, რომ საბჭოთა სახელმწიფოს ბიუროკრატიის დიდი უმრავლესობა, ჯარი, კავებე და მთელი კომპარტიის აპარატი აჯანყებას თანაუგრძნობდა და მხარს უჭერდა, თვითონ პრეზიდენტის საკითხი საიდუმლოებითაა მოსილი. არც რუსის მუეიკს დაუდევს მაინცდამაინც თავი თავისუფლების დასაცავად, არც რუსეთის ქალაქებში გამოსულან მილიონები, მაგრამ: **კეთილმან სძლია ბოროტსა, არსება მისი გრძელია.**

აჯანყება სწრაფად და უსახელოდ დამთავრდა. მოსალოდნელი იყო რომ ამის შემდეგ საბჭოთა საზოგადოების ცხოვრება ძველი ტაატიტ გაგრძელდებოდა, რადგანაც ამაჩქარებელი ძალები არსად ჩანდენ, მაგრამ მოხდა ისეთი ამბავი, რომლის ახსნა კარტეზიანული მსჯელობის მეთოდით შეუძლებელია: ხალხთა თავისუფლების მტერთა შეთქმულება, თითქოს თავის წიაღში თავისუფლებით იყო ფენძიძიძე, დამარცხებასთან ერთად ამ ყრმის მშობიარობაც მოხდა და თუმცა მასზე არავის არ უზრუნვია და არც არავინ მოელოდა, იგი გამოდგა ხალხთა თავისუფლების მაუწყებელი მზექაბუკი.

ამრიგად, მესამე იმპერია აღარ იქნება,

მოსკოვის იმპერიის მზე, თუ უკვე ჩასული არ არის, ველად ჩადის.

მიხილ სერგის ძეს იმპერატორობა არ უწერია...

მერე? მერე რა იქნება?

შეთქმულების ბუშტის დაჩუტვისთანავე სრულიად ბუნებრივად ელცინის რუსეთი ასრულებს მიწაზე გაკრულ და პარალიზებულ საბჭოთა კავშირის სახელმწიფო ფუნქციას, რაც ერთხელ კიდევ მოწმობს, თუ ის ვინმესთვის საჭიროა, რომ, მიუხედავად უამრავი ოფიციალური განცხადებებისა, საბჭოთა სახელმწიფოს სული და მოძრაობაში მომყვანი მოტორი რუსეთია. მხოლოდ შემდეგ გაახსენდებათ, რომ კარსუკან რესპუბლიკები დგანან, საჭიროა კოტა მიწვე-მოწვეა და მათთვის ადგილის დათმობა. ელცინის უეცარი რეაქცია ბუნებრივია: რესპუბლიკები? სად იყვენ ისინი გადატრიალების დროს? შეთქმულებზე მხოლოდ რუსეთმა გაიმარჯვა, ნადავლიც მხოლოდ რუსეთისააო. მოფიქრების შემდეგ, საბოლოოდ მაინც რუსეთის სახელმწიფო ინტერესებს ენიჭება უპირატესობა: რესპუბლიკებს ძვალი უნდა მიუგდონ, რომ თავი შეიქციონ. მაშინ ელცინის რეაქციას უტაქტობა და რუსული იმპერიალიზმის გამოვლინება უწოდეს. შეიძლება ეს სიმართლეს შეეფერებოდეს, მაგრამ საყურადღებო აქ ისაა, რომ ის ტიპურ რუსის მაგალითია, მისი რეფლექსი საშუალო რუსის რეფლექსია. საბჭოთა კავშირი ცბიერ ადამიანთა ხელოვნური ნაგებობა იყო, რეალობა კი - რუსეთი და მისი სხვა ქვეყნებზე მბრძანებლობის შენიღბვას, თვალის ახვევას ემსახურებოდა პირველი. ახლაც ეს ვაჟბატონები, პირველ რიგში მიხილ გორბაჩოვი, გონზე მოეგენ თუ არა, დატრიალდენ, ვითომც არაფერი მომხდარაო, ცდილობენ შეეთიხნონ, შენიღბონ რეალობა, რუსეთის დომინაცია გაასაღონ ხალხთა ახალი თანამეგობრობის ნიმუშად.

ყველა დიდ რევოლუციურ გადატეხებს თან ახლავს მისი გზიდან გადახვევის ცდები, რევოლუციის ნაყოფის უსამართლო დასაკუთრება. ეს იმიტომ რომ ხალხი, მასა გულუბრყვილო და იოლად მრწმენია. დღევანდელ მოვლენებში ის ჯერ კიდევ არ არის ვარკვეული. არარუსებს ჯერ კიდევ ვერ შეუგნიათ თუ რა საშიშროების წინაშე იდგენ ისინი სახელმწიფო გადატრიალებას რომ

ფიგარო – სახელმწიფო გადატრიალებამ გაგაკვირვებთ?
რიჩარდ პაიპსი – სამხედრო გაჯანყება მე ვიწინასწარმეტყველე ჯერ კიდევ 1990 წლის ნოემბრიდან. მე, რა თქმა უნდა, აჯანყების თარიღი არ ვიცი, მაგრამ ნიშნები გროვდებოდნენ. გენერლები და თვით პოლკოვნიკებიც კი თავისუფლად აკრიტიკებდნენ გორბაჩოვს. ეს უპრეცედენტო იყო საბჭოთა არმიის ისტორიაში. ეს ნიშნავდა, რომ ჯარმა ვაწყვიტა მასთან კავშირი და მზად იყო მის გადასავდებლად. შემდეგ, ლიტვის ამბები უკანასკნელ იანვარში. მხედრებს ჰქონდათ გეგმა ეროვნული ხსნის კომიტეტის, რომელიც ბალტიის რესპუბლიკებს დაიპყრობდა. გორბაჩოვმა უკან დაიხია, რისთვისაც ერთმა პოლკოვნიკმა საჯაროდ ბრალი დასდვა ლალატში. მხედრობა ძალიან უკმაყოფილო იყო ყველაფერზე, რაც ხდებოდა, განსაკუთრებით შეერთებული შტატების დახმარებისათვის ერაყთან ომისას... შემდეგ ადგილი ჰქონდა კრიუჩკოვის გასაშტერებელ საჯარო სიტყვას, რომ დასავლეთი ხელს უწყობს საბჭოთა სისტემის დამხობასო.

ფიგარო – რა უნდათ ახალ ხელისუფალთ?
რ. პაიპსი – თუ ხელისუფლების შენარჩუნება შეძლეს, ისინი ვერ დაუბრუნდებიან სტალინის მეთოდს, არამედ ბრეჟნევისას. რაც ამ ხუნტას ესაჭიროება, ესაა კომუნისტური პარტია, სამხედრო ძალები, კაგებე, კომპარტიის საპროპაგანდო საშუალებები და ჭონება. ძალიან ძნელი არ იქნება სულის შემხუთავ მდგომარეობაზე დაბრუნება, თუ ამას მიაღწიეს და ეს ნიშნავს ელცინის ასე თუ ისე თავიდან მოშორებას, – ისინი შეეცდებიან დაუბრუნდნენ 1985 წლის წინა მდგომარეობას. მაშინ დიდი აღარაფერი დარჩება გორბაჩოვის მოღვაწეობიდან. მაგრამ მე არ მგონია, რომ აჯანყებამ დიდ ხანს გაძლოს, არა უმეტეს რამდენიმე წლისა. ისინი ძირეულად უძღური არიან გადაჭრან პრობლემები, რომელთა წინაშეც იმყოფება ქვეყანა. მათ შესწევთ ძალა ხელისუფლების ხელში აღების, მაგრამ უძღური არიან მისი დიდ ხანს შენარჩუნების.

ფიგარო – როდის იქნება შესაძლებელი უფრო, ზუსტი დიაგნოზის დასმა?

რ. პაიპსი – რამდენიმე დღეში გვეცოდინება. სრულიად შესაძლებელია, რომ ეს გენერლები ერთ თვეში ყველა წასული იყოს. მათ არ იციან რას ამბობენ, როცა ირწმუნებიან, შეუძლიათ გაუძღვნენ სახელმწიფოს. მოსალოდნელია, რომ მდგომარეობამ

ჰაიტისას დაემსგავსოს, ზოგიერთი გენერალი, რომელიც დატოვა ქვეყანა დაზე ურტყამს ხელს, ყაზარმაში იქნეს ვაგზავნილი. თუ ეს გენერლები დამარცხდნენ და გორბაჩოვი თავიდან იქნა მოშორებული, მაშინ სსრკ გათავებული იქნება მისი ახლანდელი ფორმით. საბჭოთა კავშირი მაშინ დაემსგავსება ბრიტანეთის კომონუელტს. ეს ემსგავსება, რომ თითქოს სახელმწიფო გადატრიალება ლონდონში მომხდარიყოს 1950 წელში ბრიტანეთის იმპერიის აღსადგენად. მაშინ სსრკ აღარ იარსებებს. მას უკვე სიცოცხლე აღარ გააჩნია. ისინი შეეცდებიან, ძალით ჩაუდგან მას სული, მაგრამ ეს შეუძლებელია. ეს სახელმწიფო გადატრიალება წამოადგენს საბჭოთა კავშირის ნამდვილ აღსასრულს.

ფიგარო— გორბაჩოვს შეუძლია რამე კიდევ?

რ. პაიპსი— გორბაჩოვი გათავებულია. მე ვერ წარმომიდგენია, რომ ის ისევ დაბრუნდეს სცენაზე. ის აღარავითარ როლს არ თამაშობს. შეხედეთ ტელევიზორს, მასზე აღარავინ ლაპარაკობს, გარდა დასავლეთის კორესპონდენტებისა. რუსებს ის აღარ უნდათ. ისინი მას აბრალებენ, რომ ქვეყანა დაღუპვამდე მიიყვანა. გორბაჩოვი თავიდანვე შეცდომებს შეცდომებზე უშვებდა. მან ვერ გაითვალისწინა მდგომარეობის სერიოზულობა და მხოლოდ გვიან შენიშნა მათი სირთულე. მან სწრაფად დაკარგა პარტიისგან მიღებული ძალაუფლება და მას მერე დიდი აღარაფერი გააჩნდა, რასაც დაეყრდნობოდა. მისი უკანასკნელი დიდი შეცდომა იყო, რომ მან ვერ შეძლო არჩევნის გაკეთება დემოკრატებსა და კონსერვატორებს შორის. მას ორივე კარტით უნდოდა თამაში და ორივე დაჰკარგა.

ფიგარო— რა შეუძლია რუსეთის პრეზიდენტ ბორის ელცინს?

რ. პაიპსი— მას შეუძლია გზა გადაუღობოს გენერლებს. მასთან არის რუსეთის საზოგადოებრივი აზრი. ისაა ყველაზე პოპულარული პოლიტიკოსი. ის არჩეული იყო. ის ავიდა ერთ იმ ტანკზე, რომელმაც უარი თქვა აჯანყებულთა ბრძანების შესრულებაზე და იქიდან მიმართა ჯარისკაცებს. იგი ძლიერი სიმბოლოა. ის წინ უნდა აღუდგეს, როგორც უკვე გააკეთა და მოუწოდოს პასიური წინააღმდეგობისაკენ, შემაღაროელებისა და ტრანსპორტის მუშაკთა გაფიცვისაკენ, მთლად უნდა შეაჩეროს ქვეყანა და მით აიძულოს, რომ ხუნტა გადადგეს. რესპუბლიკის სხვა ლიდერებთან

ერთად მან უნდა მოახდინოს გენერალური არჩევნები კებში, რათა გადაწყვეტილიქნეს თითოეულ მათგანის სტატუსი.

ფიგარო – ელცინს შეუძლია შეუთანხმდეს შეთქმულებს?

რ. პაიპსი – არა, გადატრიალების წინ ეს შესაძლებელი იყო, ახლა კი – აღარ მისა სიტყვის შემდეგ, რომლითაც მან მოუწოდა გაფიცვისკენ, გადატრიალება არალეგალურად გამოაცხადა და მოუწოდა მისდამი დაუმორჩილებლობისაკენ. ეს ახლა შეუძლებელია, მისი პოლიტიკური კარიერა შეწყდება მაშინ.

ფიგარო – როგორი უნდა იყოს ამერიკის ხელისუფლების რეაქცია?

რ. პაიპსი – პრეზიდენტმა მტკიცე გაფრთხილება გააკეთა ახალი მთავრობის მისამართით, თვით გორბაჩოვის აღდგენაც კი მოითხოვა. ეს ბევრია. ბოლოს და ბოლოს გორბაჩოვი არაა არჩეული პრეზიდენტი საბჭოთა კავშირის. მე მგონია, რომ თეთრი სახლი არ უნდა ჩაერიოს იმაში: თუ ვინ მართავს ამ ქვეყანას, ამერიკის პრეზიდენტმა უნდა დაამყაროს ურთიერთობა ელცინთან და სხვა რესპუბლიკების მთავრობებთან. ბუშმა ძალიან დიდი როლი მიანიჭა გორბაჩოვს და მის მიღმა საბჭოთა კავშირს. მოსკოვში მოგზაურობა 30 ივლისს შეცდომა იყო. კიევში მისი მოგზაურობა, რომლის დროს მან გორბაჩოვი აქო, არის დიდი შეცდომა. გორბაჩოვი ქვეშარტი დემოკრატი არ ყოფილა. ის რომ ასეთი ყოფილიყო, მას ამ ერთი ან ორი წლის წინად უნდა მოეწყო სრულიად ეროვნული არჩევნები ქვეყნის ახალი კონსტიტუციისათვის და თუ ის არჩეული არ იქნებოდა, ის უნდა წასულიყო.

ფიგარო – მან მოატყუა დასავლეთი?

რ. პაიპსი – დასავლეთმა თვითვე მოიტყუა თავი. არცერთ ექსპერტს არ ჰქონებია ოდნავი ილუზია, გორბაჩოვის რეჟიმის ხასიათის შესახებ, მაგრამ დასავლეთის მესვეურებს ისე სურდათ, რომ მის მხოლოდ კარგ მხარეს ხედავდნენ.

საუბარი ჩაიწერა გაზ. ფიგაროს წარმომადგენელმა,

ს ტ ე ფ ა ნ მ ა რ შ ა ნ მ ა

რ ა მ ი ზ ა ნ ს ე მ ს ა ხ უ რ ე ბ ა
გ ა ზ ე თ ი „ლიტერატურული საქართველო“

წელს მაისსა და ივნისში, ორმოცდაათი წლის შემდეგ პირველად, სამშობლოს უნდა ვწვეოდი. მამული ჩემი და ჩემი თანამემამულენი მოუთმენლად, სიყვარულით მიმელოდნენ. საერთო სიყვარულით, ასე მეგონა მე, ყოველ შემთხვევაში. მაგრამ, თურმე მწარედ ვცდებოდი: საქართველოს მწერალთა კავშირის ყოველკვირეული გაზეთი „ლიტერატურული საქართველო“ 7 ივნისის თარიღით, დიდად განსხვავებულ – მტრულს, ღვარძლიანს, ინტრიგანულს და, რაც კიდევ უარესია, ლაჩრულად სხვის ზურგს ამოფარებულ ცილისწამებებით სავსე მიღებას გვიმართავდა; რადგანაც მან უკომენტაროდ გამოაქვეყნა ალექსანდრე სულხანიშვილის „რა ხდებოდა მეტეხის ციხეში ქართველებ შორის 1923 და 1924 წლებში და ილიას მკვლელობის სინამდვილე“.

ეს „წიგნი“, როგორც მას „ლიტ. საქართველო“ უწოდებს, ავტორმა 1985 წ. დაარიგა ფოსტით ემიგრაციაში. მე მაშინვე 6 ნომერ გუშაგში გავეცი ლაკონიური პასუხი: „ალექსანდრე სულხანიშვილზე: ღირს პასუხის გაცემა, თუ არ ღირს? საკითხავი აი რა არის. მან ამ წლის დასაწყისში გააცრეკლა აჯაფსანდალი, სათაურით: რა ხდებოდა მეტეხის ციხეში ქართველებ შორის 1923 და 1924 წლებში და ილიას მკვლელობის სინამდვილე“. არ ვიცი, თუ ის ბევრმა წაიკითხა. ჩემის აზრით, ვისაც არ წაუკითხავს, ბევრი არაფერი დაუკარგავს. სინამდვილე შიგ შვიძლება იყოს მეტეხის ციხის ამბები, დანარჩენი უშვერი ლანძღვა-გინება და უმსგავსო ცილისწამებაა ერთთავად ყველასი ნოე ჟორდანიდან დაწყებული თქვენს მონამორჩილ გიორგი წერეთლამდე.

ამბობენ: კაცი გააგებულა მოხუცების ჟამს, აღარავინ ინდობს, განურჩევლად იკბინებაო. მე პირადად, ცოფიანის დაკბენილსაც ავიტანდი და შევეუნდობდი, მაგრამ ცილისწამება ისეთი საზიზღარი ბოროტება და დიდი ცოდვაა, რომ ის არც საიჭიოს და არც სააქაოს არ შეენდობა.“

ეს იყო და ეს, ის ამის მეტის ღირსი არ იყო, ისედაც

ჩვენს შორის ყველამ იცოდა მისი სიავე, რადგან მისგან დაკბენილთა სია შთამბეჭდავია: გაზ. „ქართული რედაქტორს, მიტო სინჯიკაშვილს საბჭოთა აგენტობა დასწამა ჯერ კიდევ საქ. გასაბჭოების დასაწყისიდან, რის გამო სულხანიშვილი ნიუ-იორკის ქართულ საზოგადოებიდან გააძევეს, რაც ერთადერთი შემთხვევაა ჩვენი ემიგრაციის ისტორიაში. ახლა რომ ძალიან აქებს და დიდ პატიოცს ეძახის განსვენებულ ლევან ზურაბიშვილს, რაც სრული სიმართლეა, მაშინ მის ლანძღვა-თრევაში იყო, რადგან ლევან ზურაბიშვილი მას ჰკიცხავდა სინჯიკაშვილის მიმართ.

ვინაიდან სხვა პრესაში აღარ მიესვლებოდა, ლ. ზურაბიშვილის გარდაცვალების დიდი ხნის შემდეგ და მიხეილ ქავთარაძის რედაქციიდან გასვლის შემდეგ დაიწყო მისი „მოგონებების“ გზავნა რომ გამომეჭვეყნებია. ისინი ფაქტიურად მოგონებები კი არ იყო, არამედ უშვერი ლანძღვა პატივსაცემი ქართველების, რომლებიც ზოგ შემთხვევაში, როგორც მაგალითად ქალბატონი თამარ პაპავა, უკვე მიცვალებული იყო. მისი ჩემით უკმაყოფილება აქედან იწყება. მე გწერდი, რომ შეუძლებელი იყო ასეთი უხეში წერილების გამოქვეყნება. ჩვენი საზოგადოების სახელოვან წევრზე და აწ განსვენებულ თამარ პაპავაზე არ შეიძლება თქვათ: „სუ ტყუილია, „ტყუის“ და მისთანები. მპასუხობდა: „ტყუილი როა მაშ არ ვთქო? ბ. ალექსანდრე, ნუ ამბობთ რომ სტყუის, თქვით რომ ცდება ან ეშლება, ვწერდი, მაგრამ ის თავისაზე იდგა. ასეთივე პრიმიტიული იყო ის განსვენებულ გიორგი კონას ძე წერეთლის მიმართ, რომელსაც ის პირდაპირ ბრალს სდებდა: ჭიათურა 24 საათით აღრე გამოიყვანა, რომ სხვას არ დაესწრო საღაროდან ფულის გატაცებაში შემდეგ „ივერიის“ რედაქტორს, მიხეილ ქავთარაძეს აუხიროდა: „რაც არ იცის იქ ერება, სულ ტყუილებს წერს ქაქუცა ჩოლოყაშვილი ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის წევრი არ ყოფილაო. რომ დარწმუნდა, რომ მის ნაწერებს არ დავუბეჭდავდი, თვითვე დაიწყო ბეჭდვა და გავრცელება. მისი მწერლური პროდუქციის შესახებ ჩემი გამოძახილი საემარისი იყო მას არ მოწონებოდა, რომ მეც მიტო სინჯიკელის დარად მომქცეოდა, საბჭოთა აგენტად გამოვეცხა-

დებიე, და მართლაც არ დაიგვიანა, 1985 წლის იანვარში (რა მნიშვნელობა აქვს, თუ რა ჰქვია მას) თავისებურად დამწამა: „ბატ. წერეთელი თურმე ყოფილა ნამდვილი ენერგიული და ფლიდი მარქსისტი, მას ეგონა პატრიოტული წერილების ბრახაბრუხით თვალებს აუზავს ქართველ საზოგადოებას. ბატ. წერეთელმა თავის „გუშავს“ ჯერ ყდა შეუწითლა, და თუ კარგი ამინდი დაუდგებოდა, მთლად გააწითლებს ისედაც წითლების გუშავს.“ „ბატ. წერეთლის საქციელს როდესაც ვუკვირდებით, ძალაუნებურად ვრწმუნდებით, რომ ბატ. წერეთელი განგებ დასტოვეს კომუნისტებმა ქართველი ემიგრაციის ასარევ-დასარევად ...“

ქაქუცა და შეფიცულნი, შეფიცულნი და ქაქუცა უღამაზესი და უძვირფასესი სახელებია თავისუფლებისათვის იარაღით მებრძოლი საქართველოსი. რეალურად რომ არ არსებულებოდა, ისინი ქართულ ფანტაზიას უნდა შეეთხზა. რა სავალალოა, რომ მათ დღევანდელი საქართველო ა. სულხანიშვილის „ჩემი მოგონებანი“-თ ეცნობა. ჰოდა, როცა ეს დიდებული ლეგენდა არსებობს, იგი არ უნდა შევლახოთ ჩვენი სიბრყვიით. მეც ამიტომ ვერიდებოდი. „შუშუს“ როგორ გამოვეყებოდი. მით უმეტეს, რომ ემიგრაციაში ჩვენ ორივეს გვიცნობდენ. მაგრამ სულ სხვაა საქართველოში მისი უკომენტარებოდ გამოქვეყნება. ჩემთვის სრულიად აუხსნელია, თუ რა მიზანს ემსახურება „ლიტერატურული საქართველო“, როგორც დაზარალებულს მაქვს სრული უფლება, რომ ახსნა-განმარტება და ბოდისის მოხდა მოვთხოვო მის მთავარ რედაქტორს, ბატონ ელიზბარ ჯაველიძეს.

გიორგი წერეთელი

*** **

მოლაპატეების სიკვდილით დასჯას მოითხოვენ

ფრანს-პრესი მოსკოვიდან გადმოსცემს რუსეთის საინფორმაციო სააგენტოს ცნობას, რომ ორგანიზაცია „ედინსტვოს“ ხელმძღვანელი ორგანოს წევრმა ვიქტორ პრიშჩენკომ, რომელიც, შაბათს ათ აგვისტოს, საორგანიზაციო პლატფორმის კონფერენციაზე გამოვიდა სიტყვით, წაიკითხა სია საერთა-

შორისო განსაკუთრებული სამსახურის „დაქირავებული ენტების“, რომელშიც პრეზიდენტები: ზ. გამსახურდია და ლინდსბერგისიცი იყვენ ნახსენები, — რომლებიც ცდილობენ დაამხონ ერთადერთი სოციალისტური სახელმწიფო მსოფლიო-შიო, მან კრებას მოუწოდა, რომ ისინი მოთრეულნი იყვენ ტრიბუნალის წინაშე და დაისაჯონ სიკვდილით როგორც სახელმწიფო კრიმინელები.

რადაც აწუხებს შევარდნაძეს

წერილში, რომელიც 12 აგვისტოს ინგლისურ გაზეთ *The Independent* - ში გამოქვეყნდა, შევარდნაძე ამბობს, რომ: „საბჭოთა კავშირში აჩქარებულად მიმდინარეობენ დამანგრეველი პროცესები და ჩვენ გვაშფოთებს,“ რომ საბჭოთა ხალხი ჰკარგავს აუნაზღაურებელ დროსო და სხვა...“

შევარდნაძე ბრალს დებს გორბაჩოვს

სახელმწიფო გადატრიალების დროს შევარდნაძემ საფრანგეთის ტელევიზიის პირველ ჯაქვს განუცხადა, რომ გორბაჩოვის მიერ მისი პოსტის დატოვება ამ დროს იყო უხეში შეცდომა, მე მინდა მჯეროდეს, რომ ის მსხვერპლია ამ შეთქმულების და არა მისი თანამზრახველიო.

ტერორი კავკასიაში

15 მკვდარი 15 მძიმედ დაზარალებული სამგზავრო მატარებელში, რომელიც მოსკოვს აკავშირებს ბაქოსთან, მომხდარა აფეთქების შედეგად, იტყობინებიან მოსკოვიდან. ეს მეოთხე შემთხვევა ყოფილა ამ წლის დასაწყისიდან. რკინიგზის სამინისტრომ დახმარებისთვის მიმართა კავებებს, შინაგან და თავდაცვის სამინისტროებსო, ნათქვამია კომუნიკეში.

შ ე ც ლ ო მ ი ს გ ა ს წ ო რ ე ბ ა

„გუშაგის“ წინა ნომერში: 29 გვერდზე, ბოლოდან მეორე ბჭკარში გაპარულა მექანიკური შეცდომა, არის: „სარევი-

ზიო კომისიის თავმჯდომარე: პაატა ნაცვლიშვილი. უნდა იყოს ... პაატა თანდილაშვილი.

ს ა მ გ ლ ო ვ ი ა რ ო გ ა ნ ყ ო ფ ი ლ ე ბ ა

წელს ხუთ მაისს, 76 წლისა, გარდაიცვალა კ ო ლ ი ა (ნიკოლა) ს ა რ ა ლ ი ძ ე, 13 მაისს მიბარდა ლევილის მიწას.

გ ა რ დ ა ი ც ვ ა ლ ა მ ე ლ ი ტ ო ნ ქ დ ე ნ ტ ი

წელს 16 ივლისს, 85 წლის ასაკში, სოშო-მონბელიარში (Dep. Doubs) გარდაიცვალა მ ე ლ ი ტ ო ნ ქ დ ე ნ ტ ი. აწ განსვენებული დაიბადა ოზურგეთის მაზრის სოფელ ბუქსიეთში აზნაურის ოჯახში. სულ ახალგაზრდა ჩაება სამშობლოს განთავისუფლების ბრძოლებში და აქტიური მონაწილეობა მიიღო 1924 წლის აგვისტოს აჯანყებაში. დამარცხების შემდეგ იძულებული იყო სამშობლო დაეტოვებია და საფრანგეთისთვის შეეფარებია თავი. სამშობლოს საზღვრები ერთად

გადმოვლახეთ: ირაკლი საყვარელიძემ, ვანო შარაბიძემ, მიხეილ ბურძღლამ, ალექსანდრე (საშა) მელიაძემ, შოთა ბერეჟიანმა. მელიტონმა თავიდანვე პეკოს ქარხნებში დაიწყო მუშაობა და სოშოში დარჩა ბოლომდე საცხოვრებლად, სადაც ის დაოჯახდა. მისი მეუღლე, ქალბატონი ნინო წარმოშობით ბულგარელია, ჰყავთ ორი შვილი და ორი შვილიშვილი. მელიტონი გახლდათ აქტიური წევრი სოშო-მონბელიარის ქართული საზოგადოების. ადარ გვყავს მხურვალე მამულიშვილი, ოჯახის მოყვარული და მზრუნველი, გულისხმიერი და ერთგული მეგობარი. მშვიდობით, ძმავ, საუკუნო იყოს ხსენება შენი. ამინ!

შოთა ბერეჟიანი

გიორგი გრიგოლაშვილის გარ-
დაცვალება

წელს ავეისტოს უკანასკნელ დღეებში, ქალ-
აქ კლამარში მოხუცი, უავადმყოფოდ გარ-
დაიცვალა გიორგი (უორტიკა) უორე გრიგო-
ლაშვილი, დაბადებული 1904 წელში ქუთა-
ისში.

აწ განსვენებული სოციალ-დემოკრატიული
პარტიის იდეური წევრი იყო. ის ადრე ჩაე-
ბა ეროვნულ და პარტიულ მოღვაწეობაში,
იყო აქტიური წევრი ქ. ქუთაისის და იმერ-
ეთის აჯანყების მზადების ორგანიზაციების.

გიორგის პარტიული მოღვაწეობა საფრან-
გეთშიც არ შეუწყვეტია, კულტურული, ვა-
ნათლებული კაცი, ის სიყვარულით

ემსახურებოდა საქართველოს განთავი-
სუფლების საქმეს საზღვარგარეთიდან, ყოველგვარი დაინტერე-
სების გარეშე, ის ერთ ხანს ნოე უორდანიას პირად მდივნობა-
საც ასრულებდა. გიორგი წარმოსადეგი, შესამჩნევი პირი იყო
საზოგადოებაში, იყო თამამი და კარგი მოსაუბრე, ქართულს
მონატრებულმა ზოგჯერ ზომა აღარ იცოდა, მეგობრები ქირჭი-
ლობდნენ, რომ გაგვიანდებოდეს გრიგოლაშვილი შეგვეყაროს.
ამ ბოლო წლებში თითქოს გული გაუტყდა ადამიანებზე, იშვი-
ათად გამოდიოდა საზოგადოებაში, თითქოს ამქვეყნიური ამო
ფუსფუსი აღარ აინტერესებდა, მაგრამ ეს მოჩვენებითი იყო...
ის ბოლომდე ერთგული დარჩა მისი ფესვების, მეგობრების,
მრწამსის, მამულის. ღმერთო, შეუნდე რაც კი შეგცოდა!

ნაცნობი

გ უ შ ა გ ი ს ფ ო ნ დ ი

მიშა კელიძე	154	მელიტონ ჟღენტი	150
ალ. მანველიშვილი	508	დიმიტრი გოგიშვილი	139
მირიან მელუა	300	რუბენ გვეტაძე	250
ედით ბეგიაშვილი	500	ვლ. შაქარაშვილი	518
ავთანდილ ფარჯანაძე	1 000	შალვა ციმაკურიძე	104

დავით თორაძე	
ილსე ბარათელი	500
ექვთიმე ენდელაძე	205
ლადო რუხაძე – პეტრე ქიტიაშვილის მოსახსენებლად–	700
შოთა ბერეჟიანი –მელიტონ ჟღენტის ყვავილების მა- გიერ	– 500
ციცა ბერიძე –	– 200
ქეთევან ბარნოვი –	– 500
ანონიმი შვეიცარიიდან –ბ. ვიქტორ და გიორგის და ქალბატონ ლიდა ნოზაძეების მოსახსენებლად–	– 1.000

ჯ ა მ ი 8.328

*** **

მ ე რ ა ბ კ ო ს ტ ა ვ ა ს ფ ო ნ დ ი

ლადო ბაბიშვილი	120	მალხაზ მიქაძე	100
შალვა ანთაძე	100	ვლ. შაქარაშვილი	104
ირ. ოთხმეზური	408	პარიზელი ანონიმი	1.000
ლადო რუხაძე	500	ვახტანგ საყვარელი	260
სოსო ჟორჟოლიანი	304	ექვთიმე ენდელაძე	100

ჯ ა მ ი 2.996

მ. კოსტავას ფონდის საბოლოო ანგარიში

წინამდებარე 2.996 ფრანგულ ფრანკსთუ მივეუმატებთ წიგნში: „ფიქრები საქართველოს მისიაზე“ გამოქვეყნებულ შემოწირულებათა საერთო თანხას 29.626 ფრ. ფრანკს ერთად იქნება 33.123 ფრ. ფრანკი.

წიგნის გამოცემაზე და დაგზავნაზე სულ დავხარჯეთ 24.413 ფრ. ფრანკი. ამრიგად სალაროში დარჩა: 8.710 ფრანკი.

ჩვენ გადავწყვიტეთ, რომ ეს თანხა ჩავრიცხოთ საქართველოში უკანასკნელი მიწისძვრით დაზიანებულთა და დაღუპულთა ოჯახების დახმარების ფონდში.

კრემლის ყბადაღებულ სახელმწიფო გადატრიალებულ ტი როგორც მოულოდნელად და სწრაფად გაიბერა, ისევე დაიჩუტა. რა იყო ის, რეალობა თუ სპექტაკლი? ამ კითხვას მხოლოდ მომავალი გასცემს პასუხს. ყოველ შემთხვევაში, ვერავინ შეამჩნია, სად გაქრენ შეთქმულნი და არც არავის მოსვლია აზრად, რომ პატიმრობიდან განთავისუფლებული პრეზიდენტისთვის ეკითხნა, თუ სად მიიღო ასეთი მშვენიერი მზის ვანები? და ამ საბედისწერო მომენტში ვის განკარგულებაში იყო ატომ-ბირთვული იარაღის ასაფეთქებელი დილაკი. სამაგიეროდ არავის დავიწყნია წინ მიგებებოდა, ბარაქა მიელოცა და ერთგულება შეეფიცა. არც დასავლეთის სახელმწიფოთა წარმომადგენლებს დავიწყნიათ გაცემული თამასუქების განახლება და უპირობო მხარის დაჭერა მის საყვარელ პერესტროიკაზე. გორბაჩოვმაც ალბათ ჩაიღიმილა უუღვავო საუღვავში: „ქურდს რა უნდა და ბნელი დამეო.“

ჰოდა, ვითომც არაფერიც არ მომხდარა, ბრძანება გასცა ვასალ პრეზიდენტებზე: დაუყოვნებლივ შემოკრბით ჩემს ირგვლივო! ხომ ხედავთ მსოფლიომ უპირობოთ ნდობა გამომიცხადა, თქვენ ხომ ნაკლები არ ხართ, მოაწერეთ აგერ ხელი სამოკავშირეო ხელშეკრულებას მუხლები კი შემდეგში დავაზუსტოთო, უჩვენა თეთრი ქაღალდი და სათითაოდ მიიწვია.

სულ ახლახან შესრულებულ შპუტჩის შიშით ჯიქურად ვერავინ უარის თქმა ვერ გაბედა, გარდა საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტ ზვიად გამსახურდიასი. რასაკვირველია, გორბაჩოვი განრისხდა, დაემუქრა მას.

მართლაც, ამ უკანასკნელ დღეებში მოსკოვიდან მომავალი ინფორმაციები საეჭვოდ დიდ ადგილს უთმობენ საქართველოს ამბებს. თურმე დიდი მღელვარებაა საქართველოში, მანიფესტანტები გარს შემორტყმიან მთავრობის სასახლეს და მოითხოვენ ზვიად გამსახურდიას გადადგომას, ერთნი წერენ, რომ მათ ცეცხლი გაუხსნეს და დაჭრილია ცხრა დემონსტრანტი, მეორის მიხედვით, ცეცხლის სასროლი იარაღით კი არავინ დაჭრილა, არამედ ხელკეტითაა დაბეგვილი ორი თუ სამი კაცი. არცერთი ამ ამბის ავტორი თვითმხილველი არ არის. მათი კორესპონდენტები უგულოთ და უშნოთ არიან დაღამ-

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ცის ქვეშ", წიგნი მატყანე ჩვენი ეროვნული ემიგრაციის
რა გასაკვირია, თუ მე მთლად ვერ გავიზიარებ ავტორისე-
ულ შერჩევასა და დალაგებას, მაგრამ ეს ვერ დამიშლის,
რომ აღვნიშნო მისი როგორც შემდგენელის კეთილსინდისიე-
რება, მოსაწონი მიუკერძოებლობა, უეცარი განკვეთის უნა-
რი, სერიოზულობა. სწორედ გასაოცარია: როგორ ასწრებს
ეს კაცი ყველაფერს! მუდამ გზაში-მოგზაურობაშია და მაი-
ნც ჩხრეკს, აწარმოებს მეცნიერულ კვლევა-ძიებას, მტვერ-
სა და ნაგავში ეძებს და აგროვებს წიგნებსა და მასალებს,
სცემს სტელტანიან წიგნებს და ეწევა სასარგებლო საზოგა-
დოებრივ-ეროვნულ მოღვაწეობას, როგორც მავალითად სამა-
ჩაბლოს მატერიალურ-კულტურული აღორძინების საზოგადოე-
ბის თავმჯდომარე. მარჯი შენს მარჯვენას, მეგობარო!

ისტორიულ საგვარეულოთა წარმომადგენლების და მათ
თანამდგომთა საკრებულო. სამშობლოდან ვეატყობინებენ,
რომ იქ შექმნილა, უკვე ოფიციალურად რეგისტრირებულია
და მოქმედებს კიდევაც ასეთი სახელწოდების თვითმოქმედი
საზოგადოება, რომელიც მიზნად ისახავს: ააღორძინოს ქა-
რთველ თავადაზნაურობა ძველი ტრადიციები, მოიძიოს დაკა-
რგული და გამქრალი ძველი ქართული სახელოვანი ვეარები,
შექმნას სათანადო მასალების არქივი და სხვა.

დაწვრილებით ცნობებისთვის შეგიძლიათ მიმართოთ:

ბ. შაქრო ჯორჯაძე; თბილისი, ილ. ჭავჭავაძის გამზირი,
ბინა 80.

ბ ი რ ა დ ი ა ზ რ ი: ასეთი დანიშნულების დაწესებულება სა-
სარგებლო იქნება ჩვენი ეროვნული წარსულის უკეთ შესწავ-
ლა-გავგებისათვის. მხოლოდ ის ძალიან ფრთხილად უნდა იყოს,
რომ მან, შეიძლება მისდა უნებურადაც, ხელი არ შეუწყოს
ჩვენი ერის წიაღში ურთიერთ განსხვავებულობის, კლასობრი-
ვობის, წარმოშობით მედიდურობის გრძნობების გაღვივებას.
ქართველები ურთიერთს წარმოშობით არ უნდა აფასებდენ.

განცხადება— ცნობა.

ძვ. მკითხველო და მეგობარო, ვალდებულად მიმაჩნია თავი

ქვეყნული
წიგნიწიგნიწიგნი

გაცნობით, რომ ამ სექტემბრის ბოლოსთვის ვადასტურებ
გვაქვს, მე და ჩემს მეუღლეს, ვიმგზავროთ სამშობლოში,
ნახევარი საუკუნის განშორების შემდეგ, ხელახლა აღმოვა-
ჩინო იგი და ამავე დროს ადგილობრივად უკედ შევამოწმო
მისი მაჯის ცემა. მაშ, არ გეთხოვებით, მშვიდობით მენახოთ,
თქვენი გ. წერეთელი.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

- 1. იმედსა და ექვს შორის მ ო წ ი ნ ა ვ ე
- 13. რამ გადარია თამაზ ნასყიდაშვილი?
„ტრისტ ჟეორჯი?“ გ. წერეთელი
- 26. მიწისძვრები სამშობლოში
- 27. ეფემერული სახელმწიფო გადატრიალება
კრემლში პ. ლუბაშვილი
- 30. რ. პაიპსი: გორბაჩოვი გათავებულია - სტეფან მარშანი
- 34. რა მიზანს ემსახურება „ლიტერატურული საქართველო“? -
გ. წერეთელი
- 36. უკანასკნელი დროის ამბები მოსკოვიდან რედაქცია
- 37. შეცდომის გასწორება:
„პაატა თანდილაშვილი და არა პაატა ნაცვლიშვილი
- 38. სამგლოვიარო განყოფილება.
გარდაიცვალა მელიტონ ქლენტი შოთა ბერეჟიანი
გიორგი გრიგოლაშვილის გარდაცვალება
- 39. გუშაგის ფონდი
- 40. მერაბ კოსტავას ფონდი
- 41. დაგმობა, განცხადების სახით გ უ შ ა გ ი
- 42. ადამიანები და წიგნები
პროფ. გურამ შარაძე
ისტორიულ საგვარეულოთა წარმომადგენლების და მათ
თანამდგომთა საკრებულო
განცხადება-ცნობა გიორგი წერეთელი

GOUCHAGUI

PERIODIQUE EN LANGUE GEORGIENNE
(*POLITIQUE - LITTERATURE - MEMOIRES*)

Directeur : GEORGES TSERETELI

ADRESSE : 8, RUE DES MARCHAIS
75019 PARIS

EDITION HORS COMMERCE